

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 3 PEZETA

BERGARA, KO JAKINTZA ASTEA

7-15 MAYO 67

SEMANA CULTURAL DE VERGARA

Euskal Jakintza Bergara'n

Ez da oraindik urte bete Bergara'n «Juventudes parroquiales» gazte elkarte sortu zala. SEIREUN bat gazte ba'dira bertan izena emanak.

Beren etxe berri txukun politean «Vosotros sois la sal del mundo» erdera utsez ikusi genduan kezka bat sortu zitzaigun barrenean.

Munduari argi egitea pentsatzen dute gazte auk, munduarentzat argi izan naiean ditugu.

Ondo, oso ondo gerizkion guk asmo orri. Gaur egunean ikusten degun bezela ikusi mundu au argi bila dabilela, eta oso ere ondo artu genduan Bergara'ko gazte talde eder orren asmoa.

Baia... auxe zan gure kezka: Bergara ez ote munduko? Munduarentzat argi, eta Bergara'rentzat ez ote dira illunpe izango?

Euskal usarik ez genduan artean nabaritzen. Bergara euskal erri da, ta Bergara'n euskal usarik gabeko taldea sasiko jotzen genduan. Sustairik gabeko arbola izango da tal-

de au euskal usarik ez ba du, esan genduan.

Bergara'n, gañera, euskal sua ba'zan. Or zebiltzan ordurako ERNAI tarrak beren antzerki ta abar lan eta lan. Euskal dantzetan zebiltzanak ere ba'ziran; Ikastola bat ere bai.

Eta... Juventudes parroquiales' etan zer? Ori zan gure kezka.

Ezin zitekean gauza zan, eta orre-la gertatu ere da.

Gizonaren eskubideak eta errien nortasuna ezin litezke gaur egunean inola ere baztertu, ez zapaldu. Ezta aztu ere.

Gaur egunean giza lege guzietan zor zaie errespetoa.

Odelean degun sua ta garra dituzte, ta alperrik da bere kontra joatea.

Bergara'k gañera bere istoria du gai onetan. Bergara'k duan euskal usaia erri gutxi dute euskal errian. Eta lorerik ematerik nai ba zuten, nai ta naiezko zuten, gazte talde

sortu berria euskal soñekoz jaztea.

Sortu da sortu Euskal jakintza taldea. Oso izan da pozgarri guzientzat... Sortu berria danez, oraindik ale aundirik ematea zail da; baña ba ditu bere lorak. Oso osorik, buru belarri, egun auetan Kultura As-tearekin ari zaizkigu. Orri ekin diote, eta or ari dira lan eta lan.

Ez dakigu nola joango diran aste onetako gora-berak, nai bezela ez izatea leiken gauza da. Inor ez da gizon jaio, eta ez litzake erritzekoa izango utsunean izatea.

Aurrentzat ipui sariketa, antzerkiak, euskal kulturaz itzaldiak, liburu azoka, t.a. ikustekotan gera.

Ezta gazte talde onen lana bakarrik kultura aste au, baña indar aundia eman diote.

Lorarik ederreana ala ere euskal jakintza talde ori bera degu, beren asmo ta amets eta guzi.

Erri baten etorkizuna gaztedia da. Eta gazte artean talde on bat

(11'garren orrialdean jarraitzen du)

Bertsolarien txapelketak

Bertsolaritza, Euskalerrian bakarrik ikusten degu indar eta doai berezi ta arrigarria bezela. Ain urri munduan agertzen dan doai au bere eman osoan eta adierazpen garbian jarri bearra degu. Agian, gaur-gaurkoz gure gizaldiari dagokion mailan tajutu gabe daukagu bertsolaritza.

Entzutekoa izango al-litzake gure gaztediak zer dion bertsolaritaz? Galdekizun bat antolatuko ba-gendu ze iritzi jasoko ote genituzke? Nola itzegingo ote liguke gazte jendeak?

Bertsolarien mezua, gaurko kanta berrien erakutsia iristen dan neurrian, sartzen al-da gure gazteen gogoetan? Ze jenderentzat egokituak izaten dira bertsolarien saioak? Gure basarritarrak, noski, bete-betean jasotzen dute, bertsolarien jarduna. Izan ere, gaur arte eman diran bertsolarien saioak, basarritarren gogo ta biotzera dijoaz zuzen. Ta basarritarrak oso-osorik artzen dute erri-kantari auen emana.

Baiña gure erri nagusietako jendea, lantegietako gizonak, nabaitzen al dute, gure erri-kantari auen esan-naia? Erantzuna ezezkoa ote-dan bildur gera. Beti ere, kaletarrak an dira tartean, baiña ez basarritarrak aiña. Euskera galdu ez duten kaletarrak, pozik aditzen dituzte saioak; baiña basarritarrak biño gutxiago dira onelako jaletara agertzen diran kaletarrak. Eta euskerak azken urte auetan egin duan atzerakada onekin, geroago ta gutxiago izango dira kaletar entzuleak.

Gure iritzi, bertsolaritzak, bere indar bizian iraungo ba-du, bi entzule mota auk: basarritarra bezela kaletarra, kontuan artu bear-kitu. Kalte egingo lioke, beraz, gure erriaren jai oni, basarritarren tankera itxiegi jarraituko ba-lu.

Baiña esan zabalak alde batera utzita, gatozen koxka batzuek adieraztera. Lenbizi galdetu dezagun:

—Ze gai erabili oi dira saio aletan?

Gipuzkoa'ko azken-leiaketan, erlijio-gaiak geitxo aitatu zirala, uste degu. Ta au eztegu esaten, erlijio-gaiak ziara kendu nai genituzkelako bertsolari saioetatik, ez. Erlijio-gaiak gizonari bertsorik yayoena eta entzungarrienak sortu-araziko dizkielakoan bai-gaude. Baiña ala ere, ain gog-giro desberdinetako gizonekin, eztegu uste Erlijio-kontua agortzeraino eraman bear danik. Gaiñera, giza-gaiak aitatzerakoan, berez datorkio gaiari Erlijio-kutsu zerbait izatea. Giza-bizitza da beti tartean agertu bear duana, naiz ta Ehlijorik ez aizatu.

Ta giza-gaiak aitatzen ditugun ezker, norako uzten dira gaurko gizonon ainbeste sail eta alderdi? Gure jardunak, bai itz lauz eta bai itz neurtuz, gizonaren eguneroko lanbide, jokaera ta korapillorik bizenak ikutu bear lituzke, guk uste.

Tolosa'ko txapelketan gai oiek zokoratuta ikusi genituan. Ta gure bertsolariak eta beren giroa gal ez dizezen, gai oiek platerera atera bear lirake: gizonen kezka larrienak, langillearen gora-naiak, gosearen zabalera erri atzeratuetan. Onel emango lioke bertsolaritzari dagokion gaurtasuna ta bizitasuna. Onela ekarriko genduke doai arrigarri ori, gaurko musika ta olerkiaren maila berdiñera.

Doiña da gaiaren ondoren, begiratu bearra. Ezin al ditezke ondu doiñu zaarrak? Ta lengoak egiten zuten eran, gaurkoak ere, ezin asma al ditzakete aide ta doiñu berriak?

Beste kontu bat ere ba-degu leiaketa auetan. Ez da erreza esatera goazena, baiña puntu emailleak bertsolari guziei aukera berdiñak ematen saiatu bearko luke.

Txapeldunaren urrengoa atera zanak garbi aitortu zigun, jendearen txaloak eta tarte luzeak, asko galdu zuala bere lanean.

Ta azkenetako beste galdera bat: Sarien kontua ezin erabaki al-diteke? Ontan parregarriak iruditzen zaizkigu orain arte eman izan diran sariak. Edozein aizkolari-leiaketan askoz aundiagoak eskeiñi oi dira. Jendea ez al-da erruz etortzen bertsolarien leiaketa auetara? Ta sarrerak biltzen duten dirutza ez al-da aundia? Norentzat izan bear dute diru oiek aurrena? Ala, onelako doai arrigarria duten gizonak, txontxongillotzat artu bear al-ditugu, uskeri batekin musua igurtzita? Kontu au ez da erreza, noski; baiña ez al du irtenbide egokirik?

Galdera askotxo egin degula, esan dezake norbaitek. Egia da, ta egun gutxi ere ba-dira tartean, orrenbeste arazo erabakitzeke; baiña ez genduan muturik egon nai, gure bertsolari gazteak etsita aldegin ez dezaten leiaketa oietatik.

Geroko bertsolari-gizaldiari, etorkizun ohea opa diogu. Ta Euskalerriak bere konturik kutunena bezela gorde ta geitu bear du munduan ain bakan agertzen dan bertsolari-baratzea.

Gipuzkoa'ko bertsolarien azkenengo saioan bi Berrobitarrak ikusten ditugu Irigoyen puntu jartzallearen ondoan. Txapelduna, Garmendia, kantatzen ari da. «Bertsos kantatu gabe, gaxotu egingo nintzake» —zigun Garmendia'k. Ia ba saio etengabeak izaten ditun bere barrungo iturria agortu arte.

BIZKAIA

GALDAKANO

EUBA'N

Igaro dan illa'n azkenengo igandian, Jorralla'n 30'gn. ospatu zan Euba (Zornotza)'ko goi aldian, Nekaide lekaidiak dauken lekaidetegi inguruan, euzko giroko jai eder bat. Gurutza'ko Paul Deuna oien zaidarian eguna ospatuteko eraldutakua. Izan genduban bertan sofutotsa, jantzaketa ta bertolaritza alderdi alai aietara eldu zan oztetza gogo omezo guztia jolastutzeko naikua. Ainbat galdakanotar be bertan izan giñan da, bai pozez etxeratu be arratsalde beranduban.

Guri atsegiñe izan yakuzanak Enbeita, Lopategi, Mugartegi ta Arregi bertsoiari azkarrak, onenariakuak izan ziran baña, ikusgarriak ziran bertan jantzatu ziran amar edor amabi bikotak, zortzi edo bederatzia urteko ume kozkorak; bada zelan dantzatu!

Eztago esan biarrik, lekaide euzkaltze oiek dakiesan legez, ederto eralduta egon zizala euzko jai bikain guztijak, urte guztijetan lez.

JAUNA ARTZIAK

Orrilla'n batian izan zan erri ontan tzadon edo eleiza guztietan, umetxuan lenengo jauna artzia. Eztakigu ziur-ziur zenbat izan diran baña, zenbaki bat gora-bera —orretarako txandoni-txandon ibi lli biarko giñan —baña apaiz adizkide batek esan dauskunenez be rreun da berrogeita hamarrenbat izan b'ar dabe (250) txadon guztijak bat egin da. Jauna artu daben umetxuak: Gero batzuk bildur dira ludija amaituko ete dan notin gixti gaitik, je je! Pozez ikusi gendubazen umetxu ta guraso egun orretan, eguraldi ona be lagun izan ebelako.

GAXORIK

"Tronbosis" edo danadalako gaxo gaizto batek oratu eutsan da, aspalditxuan Bilbao'ko Osategi edo Hospitalian aurkituten da Tximela. rre auztegi'ko Loroño'tar Boni gizon argi-argia. Laster baten barriz geurartian ikusi gura genduke, guztiz zendatute. Boni adizkide zintzua.

OSTIKOKETA

Jorralla'n askenengo igandian asi zan Euzko Txola edo Copa Vasca deritxon ostikoketa txapelketa. Gipuzko ta Bizkaia'ko amasei kide edo ekiporen artian, auen tartian Gazteiz'ko Alabes da Laudi'ko Villosa dirala.

Lenengo'ko jokaldia, Elgoibar'en bartakuataz jokatu eben gure "Galñakano" eta bardindutia lortu eben, eztago txarto. Onetari'ko txapelketa bat, ezta naikua izango'zein alderditako ostikoketa dagan obeto jakiteko, baña, dana dala gure uestez biarrekuia zan onetari'ko leyaketa bat gipuzkotar-bizkaitarran artian, bertoko kirolarrak arkan ezagutuaz adixkide izan daiten zan; ze, kirolak orreterako izan biar dau; gurputzak sendatuaz, galdue edo irabazi, adixkidetasuna lortutzeko.

BASA-JAUN

ERANDIO

Erandio-La Campa erri onetan pasa dan egunean, Asentzio egunean, jaiak izan genduzen. Eta «euskal» usaindun jaiak, txistulari, trikitixa, zortzikote eta abar.

Baia altabozetik, berba bat bera bez euskeraz.

Organizaziñokoengana joan giñan, eta ia zer jasoten zan preguntau genduzen. Inor ez eukela egingo leuenik, izan zan erantzuna. Azkenetako topau gendun bat, eta ordutan atzera egin eben. Jakiña, dana aitzakia.

Orrek dira «euskal» usaindun jaiak. Orrek dira euskal jendea engañatzen daben jaiak! jJendeari pentsa eragin, kaiku ta dantzakaz euskaldun dala.

TXORIERRI

MARKINA

IZPAR BELTZA

Goi Jaunaren besoetan il zaku Iturreta'ko Makarda basetxeko amona; gure lagun jatorra dan, aita Lekaide Karmeldar dan, Jenaro Makarda'ren ama zana, Olalde'tar Joakine. G. B. Otoiz beren alde, eta

benetan laguntzen diegu beren atsekabian, aita Jenarori.

Baita ere ueste ueste barik, betirako juan jaku, beren atsedenera lagun ona genduan Rementeria'tar Pantzeska, «Goyan Bego» Beren emazte dan Miren, sendi, eta etxe-koari, benetako atsekabian laguntzen diegu, biotz barrundik.

Osatebakuntza; Gure adiskide, eta euskeltzale ona dan Larrañaga'tar Eustaki, Emendik daukogu, Bilbon egin ondoren osatebakuntza, gustiz gogor dago. Zorionak.

Baita ere barru aldetik darabilgu aspaldi ontan, gure lagun zintzoa, eta euskaltzale burrukatua dan, Amutxastegui'tar Laurentzi, jokatu gogor, eldugaku udaberria eta.

IKERTU

Emendik izan doguz, Bilbo alde-tik etorrita adiskide jatorra dagan, Ziarsolo'tar Eukeni «Txeru» eta beren emaztea dan Lizundia'tar Eukene; zer pozkiro be besarkatu giñan e Txeru geure ipuintxoak astartuta.

ETORRI DA:

Itxas beltz eta ur pozu orren atzetik, Ipar Amerikatik, eldu jaku, an irabazitako neke ordezeko atsedena artzen ikertuaz beren sendi eta lagunak, geure lagun on, Lizundia'tar Joseba Mirena. Ongi etorria.

ELDU JAKUZ

Ainbat edo geyanak, etorri jakuz, Miami alde ortan zeuden Zarazko pelotari trebeak gañez ekarri eidi-tuez, dolarrez txukunduta emen sakelak. Danori ongi etorria.

IBILI ALDIA

Ospatu dan iganden zortzi izan dabe emengo lekaidi bakartegiko irugarrentarrak, belbil andi bat artuta, eta artzain zizala bi lekaidi onek, aita Makarda, eta aita Jon Joseba, Donosti uri ederrera itxas ertz itxas ertz, seguru be, artu ei ditue aixe eder asko, Igeldo gain ortan; gero etxerantza, Zarauz'en txoko oneri iker alditxon bat egin eutzien, eta gero etxera bapo bapo; benetako amets sendo bat egin oide dabe laister laister Paris ikusteko.

MENDEXATARRAK

Jorraillaren 23'gn'ko «ZERUKO ARGIAN» irakurri neban «Txakartegin» txortatxo bat, esaten zun, nolan itz eginda zezozala Markiña ontarako, ango antzekari taldea «Bordatxuri» lantxua, antzertuteko; badegu emen bearra edo premia euskal asaiia gure tartian sartu dein geigo eta zube mendaxarrok aukerako txori alaiak zerate eta etorri bizkor bizkor udaldia ganian daga ta.

URKO

BILBO

Jorraillaren 16 eta 23'an, Bilbon, Ayala zine lekuan, antzerki saio politak izan doguz. Lenengo domekan «Kriselu» taldekoak Brecht Bertold' en «Xixtima zoriontsu bat» eta Ricard Savat'en «Ez dio ardura nun jaio zaran» eskeiño euskuezan. Bigarren «Jarrai» taldekoak Albert Camus: en «Gizon zuzenak».

Gustora ikusi genduzan, orregaitik eskerrikasko itzultzalleeri eta antzeslari, ta betoz «zuetarrak» ugariago.

Gauza batek emorji eustan pena, edo ez, etzan pena, arrabioa eta min bizia baiño: antzokiaren iru laurenak utsik egozan.

Orra or errealdadea, garratza baiña garraztasunak ez dau gixtagotzen pitin bat be errealdadea; eta ezin geinke esan ez dagola deretxorik orretarako. Or daukagu erri-errealdadea (eta errealdade au ez da Euskalerrikoa bakarrik, bardin jasoten da, edo txarrago beste toki-etan be).

Edozein errian, txarto deritxon Euskal-jai bat da gonean, inguru guztietatik ikusgarritzko jendetza ta ikusgarritzko «muchedumbrea» batzen da, Ayala barriz lau katu.

Auxe dogu erria ta ezin geinke esan (barriz diñot) ez dagola deretxorik. Oindio ez dogu ikasi garrantzitsua ta garrantzigabea bereizten, ez gara eldu mailla orretara ta eltzea nai badogu burruka gogor baten ostean elduko gara, eta onek ez dau esan gura, nire uestez, «txistu-jotzea edo zortziok abestea debekatu bear danik», txorikunak bakotxabere abian jarri bear dirala baiño, ta ganera segurantzi bategaz: gizona gizon dan bitartean txirindularitzak arpedidun geiago izango dituala, euskalarazoak baiño.

Ganera zen eskubidez eskatu guztioi Ayalara joatea? Nork esan deuto erriari, Euskalerrari, nork irakutsi deuto gauza guztien artean jerarki bat zaindu bear dala?

Eta au, bestea baiño garrantzitsua goa dala?

Guk, deretxorik ez dagola esatean? Eskolan? Eleizeak? Nork?

Onegaitik ueste dot etzala justizikoa, bidezkoa nire arrabioa ARANBURU'TAR JOSEBA ANDONI

GIPUZKOA

TOLOSA

Jorraillan beintzat ederki busti gera. Ortarakoxe egin bai zuan ainbeste euri.

Illaren 4'an, Igarondo antzokian, Zine Forun aurrenengo billera izan genduan. «Neska maletarekifi» pelikula ikusi ondoren alkar izketa bizia sortu zan. Urrengo a'dian ere berdin izango dalakoan gaude.

Tolosako jokalaririk onena aukeratzeko autetsi edo botaziaoak izan ditugu. Lobi'tar Manuel aukeratu da onena. Zorionak.

Illaren 11'n, Berrizko mixionerak izketa aldi bat eman zuten, Iga rondo antzokian, Formosa'ko izaroan egiten ditzuten lanen berri emanaz. Jende asko inguratu zan izketa aldira.

Aste osoan, izketa aldiak izan dituzte, urte ontan ezkondu bear duten senargaiak. Izketa aldiak euskeraz ta orderaz eman dituzte.

Illaren 16'an, Alpino Uzturrek, bere ibillaldi neurtua eratu zuan. 39 iruko atera ziran. Egun ontan bertan, Jose Mari Pecifiaren oroitzeaz, mutiko ta neskatillen ibilladi.

Urrengo egunez, Alpino Uzturre batzokian, Leizaola'tar Ferminiek Euskaleeriko Espeleologia'buruz mintza aldi bat eman zigun.

Tolosan ere bada SCOUT taldea. Talde ortan sartuta dauden mutil ta nesken gurasontzat mintza aldi batzuk eratu dira.

OARGUI'koen artean, euskerazko antzerkia eratzen ari diranak ere badira, Urruzola'tar Estanisen antzerqui bat, laister agertuko ditzutelakoan gaude.

LANZETA'TAR JASKUN

ZUMARRAGA

JAIOTZA

Gure lagun on diran. Patxi Alberdi, ta Miren Antia b'kote zoriontsuak, alaitua ikusi dute beren batasuna, ikustean bizitzaren Sortzalleak, saritu dituela ugarituaz beren pamilya ederra, iru garren lore eder batekin.

UGUZAITAK

Bautista Alberdi, ta Miren Teresa Antia'k.

Jaungoikoa'ren errian sarrera ematean XABIER, izen ederrarekin deitu dute.

Gure Zorionik beroenak bere guraso eta sendiari.

ERIoTZA

JAUNGOIKOAK beregana deitu du. Ezkio errian, ZELETA base-rian, GORROTXATEGI'tar, GRE GORI, G.B. Gure lagun on, eta Zeruko Argia'ren irakurle, ta edatzaile dan.

JUAN KRUIZ LASA'ren ama.

Kristau sinismenean bizi ta larrogi urterekin Jaunaren pakean il da. Laguntzen degu Sendi guztia gure otzitzekin, agertuaz gure biotzeko naigaberik aundiena.

Irakurle arren, Aita gurea, sende onen alde

ERREKARTE

SORALUZE (PLAZENTZI)

EZ DOK AMAIRU TALDEA

Ainbeste aldi ait degun talde EZ DOK AMAIRU, gure errira dakarkigu. Loraillaren 19'an, izango ditugu emen. Oraindik ez dago erabakia zer Antzokitan izango dan jaialdi.

Ez dago zer esanik, izaten dan lekuan izaten dala jai-aldi ori, beteko dala antzokia.

Diñuen ez oso talde polita ta atsegingarria izan bear du.

Orañi plazentzitarrok erantzun bear degu bear dan bezela, euskaldun bezela. Ia apurka apurka jasotzen degun gure izkuntza zarra.

ALT XOR IZKUTUA

Gure asabak sinismen berezi batzuek zizutzen. Jentillak, Basojau-na, Ambotoko Damia, zorgiñak eta abar.

Kristautasunak batetik, jakintza ta bizimoduaren aurrerapenak bes-

tetik, sinismen ayek gure errian indarrik ez dute. Eta zer ziran jakitoko gogo aundirik ere ez degu.

Gure errian ba zan onelako sinismen bat, IRUKURUTZETA ta ELGOIBAR bitartean urte pillua gordeta zegoala esaten zuana.

Urre ori amabi gutxetan sartua zegoen eta kutxa bakoitza arri-tontor bateren azpian izkutatuta.

Barandiaran jauna 1920 eta 1921' garren urteetan ibilli zan toki oye-tan eta baita ere amabitik, amaika arri-tontor arkitu.

Arri-tontorrek aztertu ta gero, trego-arri edo jentil-arriak (dolmen) zizala ikusi zan.

Amabigarren tontorraren aztarra-nik etzan azaldu. Baliteke azkenengo tontor onek, emengo esaera zar batekin zer ikusia izatea. Esaerak onela dio: ARDIAREN ONAK AGERTUKO DU URREZKO PALANKA MENDI OETAN.

Urrezko palankaren tokia MUS-KITSU mendian izan bear du, PAGO-BEDEINKATU ta ELGOIBAR bitartean, lurpean, ardi utsak igarotzen diran bide txigor batean.

Orain artean altxor (tesoro) ori azaldu ez bada, ardiak gutxitzen dijoaz eta... ez da errexa izango gure begiak orrelako miraria ikustea.

ERIoTZA

Juan dan astean il da gure erritar Goiko-etxea'tar Jose Leon. Bere emazte ta sendiari laguntzen diegu beren naigabea.

ZARAKATE

ONATI

Bein-beiñezko bi eriotza izan ditugu emen. Biak gazteak eta euren lanetan gogor ari ziranak. Bata Madinazkoitia'tar Joxe Mari. Bere artezitako lanetan, gurdixiki ta perzagintzan gogor lanean ari zana. Smaztea, Txintxurre ta'tar justa eta bi aur txiki utzi ditu. Bestea Billar'tar Ilario, au ere Urbieta Etxeko nagusia. Au ere oraindik ezkonberri ta mundu ontan bizitzako bizi pozarekin bizi zana. Bere automobil lanetan lagille ta trebea zana. Emaztea ta arreba bat utzi ditu.

Beste eriotza bat ere izan da; baña au, ondo eldutako ta gozatutako sagarraren antzeko. Inurritegi'tar Martin. MARTINOLA izenarekin obekiago ezagutzen zana emen; larrogeta amabi urterekin il da. Bere bizitzan ogibidez igeltsuaria izan zan. Igeltsuortaz gañera, eiztaria eta dultzeñerua. Ba-dakigu eiztari danak neurri batekin ezin neurtu ditezkenik; baña geientsuak beintzat euren eiza kontuetan oso artobero usañekoak izan oi dira. Eta gure MARTINOLA ere oitako bat zan. Bere eiza ta dultzeña kontuetan asten zanean. Amaikaxori eta amaika aldi, bere inguruan izaten ziranaeiri, barre goxorik eta alarga ederrik eragin da mundu ontatik joan da gure MARTINOLA.

Akeitetxietako billarretan asko ibilligabea izango zan ziur; baña karamola ederrak biribilketan ba-zuan bere txinparta. Bere gazte sasoiari birikiak ere onak eta amaika zar eta gazteri anak jaso eragindako izan zan. Inun eiztari ba-zan, an izango zan MARTINOLA, bere dultzeñiarekin. Zar eta gazteen praka ta gonabarrenok aizatzen. Zeure soñu ederrarekin, zenbat eta zenbat gazte, euren gazte garaian dantzatu ta urdu alaiak igaro eragin zienik asko ta asko, zure aurretik joan dir. Orduko zure orroigarritz konturatuta, or goiko zeru zabalean, zuregaz oroiturik, zu ara orduko ia toki eder bat aukeratzen dizuten.

Iru eriotz oik naigabetu zaituzten emazte, anai-arreba ta gañerako aide danoiri zeuen atsekabea laguntzen dizuegu. Goian begoz.

Agustindar burukidietan euren aldakuntzak izan dituzte: Orain artean emengo nagusi izan dan Aranburu'tar Andres Jauna, Haro'ko nagusi aukeratu omen dute. Eta Oñati'ko zuzendari Arregi'tar Jon. Arrasate'ko katairetarra.

Bijoazkizute gure zorion agurra.

Illuntzeko zortizetan izaten dira mariatzeko lorak, Eliza Nagusian. Egun batean Euskeraz eta bestean erderaz egiten dira. Bukaeran Gaxotegiko Ikastolako neskatillak abestutzen diote abesti batzuek Andre Maria'ri.

ERRIZALE

LAZKAO

BARKATU

Damutasun osoz, barkazio eske zio eske natorkizue, goxoki eder ba-

tekin «Torri ta tati» egin dudalako.

Azkena idatzi nunean, pestetako Z. ARGIAK Lazkaotaz itz egingo zula esan nun eta gero utsa!

Agindutakoa egiteko asmoa ba zan. Gaiak ederrak ziran eta batek baño geiagok beren lanak egiñak zituten, bañan, erriko burrukaldia ta emengo eziña ikusi ta nola ba Z. ARGIAN, poza, alaitasuna ta pesta usaia agertu?

Al Ta ori pesta aurrekoa besterik ez zan, pestetan ere ori bera agertu bai da.

Jenderik ez zan palta, bañan bai benetako pakea ta alaitasuna.

Izan ere nola onartu erri osoa batek bakarrik moldatzea, munduari alkarizketa ta alkarlaguntasuna, deodar batean eskatzen diogun garaian?

Beti ain aitatua izan dan karrera-bukaera ballara batean jartzea, ez dut ueste alkar izketa jator batetik sortuko zanik.

Bateon batentzat, uskeria izango da bear bada, bañan, onek lengoak eta gerokoak, ontzia beteko dula iruditzen zait.

Gero ganberrokeriak juzgatu nai-ko dira, bañan onen sustraia nun dan ikustea bearezketa litzake, ta ordun beste jokabide bat izango genukela iruditzen zait.

AZIA

ERRENDERI

AÑARBE'KO URAK

Poliki-poliki, ari gera Añarbe-ibaia'ren ur-biltze edo enbalse egitearen berri jakiten.

Pasai, Errenderi, Lezo ta Oyartzun'go uren ur-aska edo depositoa Alabarga'n egingo dute eta Ernani, Usurbil, Urnieta ta Lasarte'rako, Galarreta'n.

Egingo dan jresak, 43 milloi kubu neurkin artu lezazke. Segundo'ko, 3.000 edo 4.000 litro ur.

Lan oiek 400 milloi peza inguru kostako dira. Ikusten dezutenez, lan eta dirutza galantak.

SENIDEAK ZERURA BIDEAN

Tudela'n bizi dan errenderiar eta gure lagunzar, Añon'dar Imanol' en amatxo il dala jakin degu. (G. B.). Ba-dakik, Imanol, atsekabea lan gaituk.

JAYOTZAK

Urkia'tar Yon emazte, Kaizedo'tar Miren Pake'k semetxo bat izandu ta Yosus izenez kristautu dute. jZorionak!

Olegario Izagire'ren emazteak —Milagros Arana bere— nexka bat. Kristautzerakoan, Alazne izen ederra ipiñi diote. jZorionak!

Mari-Asun Iparragirre, Xabier Mogortegi'ren emazteak ere nexka bat. jZorionak!

Ramon Camino'ren emazte dan, Erroxario Txopitea'k bi mutiko ta nexka bat. Jesus, Jose ta Maria izenekin batayatu dituzte. jZorionak eta adoreak!

Oraingo ontan gizueña piko-luzea langille dabil.

EZKONTZA

Iruña'n ezkondu ziran, Mari-Esther López de Zubiria, errenderiar neskatilla ta Mr. Pierre Vos Marchale, Belgikatar ingenierra. jZoriontsu izan!

ORRELAKO MINTZALDIAK NOIZKO?

Konzilioa'ren erakuspenak eta aginduak gai arturik, Donosti'ko Erreparadoretan egundoko mintzaldi bikañak izan dirala —euskeraz— jakin degu.

Orrelako itzaldia gure errian noiz izango ditugu? Gu ere premi ederrean gaude «aggiornamento» on bat egiteko, bai orixe.

AÑARBE

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILONDO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona) DONOSTIA'n

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.

Aidez artu nai bada, galdetu.

Iritzi askotako lagunen artean alkarrizketa

Maiz gerta oi zaigu alde batean, naiz bestean, norbaitek aldizkariren bat artu nai eza, papel aretako jendearen iritziak gogozkoak etzaizkiolako. Laster idatziko dizute:

—Zuen iritzi oiekin ez nago konporme, ta ezte zuen aldizkaririk geiago artu nai.

Egia esateko, ZERUKO ARGIA'n eztegu illeta aundirik jo bearrik alde ortatik. Gutxi dira, izan ere, gure aldizkariari agur egin diotenak, eta askoz geiago ditugu, arpide eske idazten digutenak. Ala ere, ez degu esango, Euskalerrri osoa bete degunik gure asteroko onekin.

Nolanai, kontu onek au ekartzen digu gogora: karidade-legea, nagusia, gizakoiena ta kristauena danez, guziok arreta aundiz begiratu bear genieke, guregandik iritzi desberdiñak dituztenei. Orretxegatik, ain zuzen ere, alakoekin mailla bateko alkar-artze batera iritxi bear genuke, gure alkarrizketa baten bitartez, bakoitzak bere iritzi-gaiak besteekin trukatuaz, asmoz eta burutapenez aberastu gaitezen.

—O—

Eta emen dago kokka. Oraindik eztegu ZERUKO ARGIA'n onelako eskutitzik artu:

—Adiskideok: Zuen iritziakin ez nago akor; beraz, orretxegatik arpi-detu nazazu zuen asterokoan.

Poztekoa izango litzake onelako gertaera bat, eta onelako gizonekin ateak zabalik dirala, itzegingo genuke. Gure zerrendak ere, aukeran jarriko genizkieke beren iritziak azaldu ditzaten. Alkarren arteko ezpai paketsu onen bitartez, gure ikuspegi ta jo-mugak zabaldu ta obetu egingo litezke.

Gizonak gera, ta gizon geran aldetik, akats askoren jabe. Besteren iritziak, gureak garbitzeko ere balioko ligukete; ta ari gerala, ari gerala, alkarren iritzi ta burutapenak argitu egingo genituzke.

Alkarrizketa bidea, guzientzat zabaldu ta legundu bearra dago gizartean. Ortara iristen ez geran bitartean, gizartean basa-legeak neurtuko ditu gure artu-emanak.

—O—

Ta sail ontan sartu geran ezker, gure alkarrizketa au, guzietara ta guziengana zabaldu bearko genduke. Sztegu lurrik eta gizonik bereizi bearrik. Egikizun guziak, lanbide, naiz ekintza oro, alkarrizketaz gozatzea da gure egitekoa.

Europa'n zear, ugaltzen ari dira katoliku ta komunisten arteko izketaldiak. Gure artean ere ezin al-diteke onelako zerbait egin.

Bideak erreztuta daude onelako billeratako. Erlijioa, sarri, latzegi ta estuegi artu izan degu, ta gai oietan alkarrengandik banatuta bizi geranok, alkarri min asko eman izan diogu, gure iritzietan sartu nai ez dutelako.

Erlijio orrek berak, ez al-digu lagun urkoa maitatzeko legea garbi erakutsi? Ez gaitezen, ba, erlijioa aitzaki artu ta alkarri arrika ari.

DIZDIRAK

LIBURU IRAKURTZEKO

"Les socialistes" izeneko liburuak on asko ekarriko die, nere iritzi, gure gazte urduri ta politikazaleri. André Philipe'k idatzi ta "Le Seuil" editorialak argitaratu berri du.

Frantziko ezker berrian intelektual entzuna ta itzali andikoa degu André Philipe. Alderdi gabeko edo bere nagusiko sozialista.

Liburu ontan Frantziko sozialismoaren kondaira agertzen du berak, asieratik gure egunetara. Zenbat eta zenbat burruka, zenbat miñ eta oiñaze! Au meritu izugarria!

1.880 urtean, gora bera, sortu zan ango gizarte-alderdia.

J. Guesde izan zan bere sortzaillerik nagusia. Gizon onek, London'en Marx ta Engels'ekin artu-emanetan ibilli ondoren, aien dotriñak sartu zituen Frantzian. Lengo sozial joerak, anarkistak ta sindikalistak alegia, luzaro iraun zuten ta ortik atera ziran amaika eztabaida ta inkimako. Benetako kondaira jakingarria.

Bañan, nere ustez, azkenekoa da liburu onen zatirik intresgarriena. Egilleak biarko sozialismoari ematen dión zotia. Mundu arazoan aurrean, sozialismo berriak nola jokatu?

André Philipe'k "quelques principes" edo inarriak jartzen dizkio sozialismo berri orri. Lenengoa da, sozialismoa autatze bat dala, aukera libre bat, eta ez ala bearrezko lege baten ondorena.

Marxistak, historiaren mugimenduak sozial matxinada ekarri bear dula nai ta naiez, esan oi dute. Eta nai-ta-naiezko mugimendu orren kontra egiten dan guztia, alperrik eta kaltez egiña dagola.

Ontaz oso bestelakoa da André Philipe'n iritzia. Gauzak orren simple ertira.

Klase arteko burruka fedeak edo ametsak langilleen alde jokatu zuen sozialismo asieran, itxaropen bat eman ziolako menpeko jendeari. Mesianismotzat jokatu, lenengo urtetan. Bañan gaurko erri aurreratuenetan, alako ametsa "un facteur d'embourgeoisement" baizik ezta. Historiako sasi-mugimendu ontako esperanzak, langilleen indarra moteldu ta argaldu besterik ez bait du arazten, André Philipe'k dionez.

"Moralaren aldetik zuzen ta okerra dan kezka baztertuta, historiaren poerari ekin dioten ala ez bakarrik pentsatzen dutenak, egiazko askatasun sentzua laster galduko dute. Libertadea salbatzeko, libertadez sinisten dutenak baiñu gauza eztiara.

Beste mito bat ezeztatu nai du Philipe jaunak, alegia, proletariadua dala, ain zuzen ere, mundua salbatu bear dunik.

"Ontaz ez bait dago sorpen errugabea —"inmaculé conception" esaten du— ez langille klasea ezta ere beste nolanaiko klase pribidenziala. Egiazko sozialistak menpeko ta beartsuen alde ekiten du beti, naiz ta abek langilleak propiki ta osoki ez izan".

Esanak ezti kentzen sozialismoari bere indarra, bestela, indar berri bat ematen dio. Ala ere, gaia luzegia da bear diran erakuspenak emen emateko.

Liburu au leitu ta egosi komeni da, dogma ta mito alperrikakoak bere tokian jarri ditzagun, batzuen dogmatismoan dagolako gaurko okerririk andiena.

CARLOS SANTAMARHIA'k

S O R G I Ñ A K

M. ATXAGA

ko, mardul eta bikain oietan!

Politikaren politika egin da. Besteren politikari gaitz egitea, alkar gorrotatzea, alkar iltzea dala esango zaio.

Bidegabekeria, pakearen itz zorgarria izkutatu da. Odol-ixurtzea, pake-itx otsez bedeinkatu da.

Askatasunaren diktadura eta diktaduraren askatasuna sortu ditugu. «Askatasunaren mende bizi naiz» entzuten nion, amar umeren aita bati. Ez da arritzeko. Besteren askatasunak lotu egiten gaitu. Besterik zapaltzeak, berri, askatu. Nai dana egiteko, besteri askatasun guzia kentzea bezelakorik ez dago.

Euskera? Gaixoa! Politika egiteko erabilli zaituzte. Batzuk, zu desegin gabe ez dagola pakerik eta batasunik, esan dute. Besteak, zure alde dituzu, beren asmoak aurrera ateratzeko.

Gaixoa! Bien artean pupua egin dizute. Bien artean ia il zinduzten! Politikaren gañetik egon bear zenduan ori, azpian artu zaituzte. Politika txarra egiteko erabilli zaituzte. Zu erregintzat artu bear zinduanak, neskametzat artu zaitu. Zure serbitzura egon bear zuana... zuri eutsi bear zizuana... zuri bizia eman bear zizuana... zure bizkarretik jenez bizi izan da.

Sorgiñak! Ez da sorgiñik. Ori ipuia besterik ez da. Ori sinistea, zoro izatea da.

Sorgiñik ez da, baña danok bildurtzen gera gutxi edo asko.

Guziok bildurtzen gaitu politika... pakea... euskera... askatasuna... itz oiek daramaten sorginakeriak.

Ez da arritzeko. Ero, txoro-gaitzo, iñozu asko bait-dabil gure inguruan...

«Basarri» jaunari irakurtzen diot onako au ZERUKO ARGIA'ren 202' gn. zenbakian: «Esatera noana, egunero somatu diteke batean eta bestean: «Amerikanoak au egin bear luteke; errusitarak, beste ura; txinatarrak, andikaldekoea. Era ortara jokaturik, egun bitan paetu diteke mundua»...

«Katillu txiki ezerez bat da Euskalerrria, mundu abalaren ondoan. Baña munduan kokaturik gaude euskaldunok ere, ta munduaren onekoak edo txarrekoak nai ta nai ez arapatuko gaitu.

«Gure izketaldi eta eztabaidetan, orde, katillu txiki au bear degu gogoan bereziki. Etxeko gora-berak astindu bear ditugu batipat. Gure erriaren onerako alegindu bear degu. Etxeko bidetxiorrak eta etxe-atariak txukuntzen eta apaintzen alegindu bear degu».

Erriaren iritzia zuzendu eta argitzez gaudenok — elizetako sermolarri, irratietako izlari, izparringietako idazle, errietako agintariak — bakoitzok dezakeguneraño, aipatutako itz oiek daramaten sorginkeria aurtengo urte ontan kentzen saiatuko bagia, Euskalerrria —katillu txiki au— asko goxatua geldituko litzake.

ZENBAT BURU AINBAT ABURU

¿Ez ete dagoz eusko sustrai edo useiñ kantak?

Eztaikit nik, gure Xabier Gereño idazle trebea, eres-idazle edo musika lanetan baita, ain trebea dan. Diñot au bere EUSKEL ABESTIAREN III SARI-KETA'ren komentarijo edo zer esana irakurri ondoren. «ZERUKO ARGIA'REN» zenbaki baten onela diñausku:

«Askorentzat, saritutako sei kanta onein artean, ez dago euskal usain aundirik. BAÑA ZER DA EUSKEL USAÑA? NOR DAKI ZEINTZUK DIRAN EUSKAL MUSIKAREN MUGAK...?».

Barre egin dogu pentsetan Azkue jaunak eta Aita Donosti eresleriak alperrikan zabaldu dabezela eusko kanta-txortak. Alperrikan izan dirala baita amaikatxu eres-itzaldi edo konferentzi esanikoak euskeldun seaska abesti, umore, ta amore, eliz ta abarretzaz. ¿Utsunian ibili ete da orduban Aita Donosti espetsua?

Eta Guridi, Uruñuela, Madina, Eskudero ta abar eztabe zabaldu usein gozo au bere asmaukizunetan? AMAYA'ren ezpata-dantzan ezdozu sentitzen eusko useiñ gozo eder au? ¿Ez Donosti Abearen «PRELUDIOS VASCOS» en? KARDIN'en, Franco, Usandizaga, Aita Hilario, eres-lanetan eztozu gustue euskal usain aundirik?

SAKONIAN ez bagabiltz «errelatibismo» bideetan baño, mugetan, izan leike ez jakitea batzutan ze kolore edo useiñean gabiz. YE-YE kantak izan leikez bai gure musike barruan, baña gure folklore sustraia galdu barik. Ez eban onela egin «RAVEL» aundijak, Falla ospetsu, ta Errusiako bost musikoa aundienak, euren denporako eres lanetan?

Edozein YE-YE kanta zoroki, gure gaztedija erabilteko, erdertasun gabe eztau merezidu ez sariketarik ez laguntasunik. Ez Euskal-errian ez iñunbez.

M. L. DE MENDETZONA

«Suministros Echaniz»

(Etxaniz sal -gaiak)

BURNI - GAIK INDUSTRIETARAKO

- Nolanako lan-tresnak
- Urkatxoak - tornilloak
- Galtzairuzko bolak
- «ELAY» kopiadora, zura saillean lantzeko.
- Kanpotiko salgaiak.

Bermingán, 11 — Urrutizkiña: 16878 - 23203 — DONOSTIA

Pentekoste - Jaiak

Eliz-urteak baditu jai aundiago ta txikiagoak. Pazko-igandea degu jai-rik nagusiaren, ondoren Pentekoste-igandea. Beste jai guziak atzetik, bai Egurri-jaiak, bai Andre Mari-jaiak, ta bai besteak.

Pentekoste-jaiak, jartzen det, ez Pentekoste-jaiak. Ez bai da egun bateko jaiak. Pentekoste-egunak badu aurretik bezpera-eguna ta ondoren aste oso bat, Pentekoste-astea. Pazko-jaietan bezelaxe dena.

Ondo begiratu ezker ez da arri-
tzekoa Elizak alako berezitasuna
egitea Gogo Guren edo Espiritu
Santuaren etorrera-jai orri. Espiritu
Santua Kristo gure Salbatzaile
zeruratuaren Ordezkoa bai da. Arek
mundu ontan utzitako to gure Sal-
batzaile zeruratuaren Ordezkoa bai
da. Arek mundu ontan utzitako
utsunea betetzera etorri da. Arek
asitako lana aurrera eramatera.
Arek irabazitako grazi ta doaiak ba-
natzera. Orregatik Kristo'k zerueta-
ra igo aurretik esan zaien Aposto-
luei: «Etzaituet umezurtz utziko...»
(10, 14, 18); «Nik eskaturik, Aitak
beste Poz-emaille bat bidaliko dizue,
beti zuekin egon dedin...» (10, 14,
16); «Egia esan, on zaizue ni joa-
tea; ni joan ez banendi, Poz-emaille
etzazue etorriko, joan ezker berri
bialduko dizuet» (10, 16, 7).

Ta Espiritu Santu ori Kristo zeru-
ratu ta amargarren egunean etorri
zan. Gogo Gurenak Pentekoste-egun
ortan aldi berri bat asi zun mun-
dun. Espiritu Santuaren aldia, Eli-
zaren aldia. Apostolua k suzko min-
gain bezelako batzuk artu zituzten
eta bertatixe guziak Espiritu Santuz
beterik gertatu ziran. Espiritu San-
tuak gizon lotsati ta ezjakin aiek
gizon berri egin zitun. Jainko-argiz
argitu, Jainko-indarrez bizkortu ta
Jainko-suz berotu. Egun arrigarri or-
tan jaio zan Eliza Gogo Gurenaren
eraginiez. Ta Eliztar egin ziran len-
kristauak ere Espiritu Santua artu
zuten.

Pentekoste-egun ortatik Espiritu
Santuak gidatzen du Eliza, «Elizaren
anima» esaten diogu. Ta kristau ba-
koitza ere Gogo Gurena artzen du-
lako egiten da kristau, orregatik
esan oi zaio «Spirituale, Gogodun,
Gogotar», «Kristotar» bezela.

Sendotza-sakramentuan artu ge-
nun bete betean Espiritu Santu ori.
Baiñan berriz ere artu genezake ur-
teroko Pentekoste-jai auetan. Be-
rriz eta geroz ta geiago.

Ta denok Gogo Gurenaren bea-
rreen gera. Eliza beñiere baño gei-
ago, Batzar Nagusiaren urtetan bizi
gera, ta Eliz-Batzarra lenik Espiritu
Santuaren lana da. Ta kristauok, ba-
karka, zer esanik ez, gaurko mundu
berrizale ontan.

Idatzi Doneak eta Eliz-otoitzak
diotenez Gogo Gurena degu: Egi
osoaren erakusle, doai-emaille, bio-
tzen argi, beartsuen aita, donetzai-
le, pozemaille bikaña, etxelagun
atsegin, arnas, ur bizi, su, maita-
sun... Badegu bai orrelako Espiritu
Santu baten bearra.

Pentekoste-egunez eta Pentekos-
te-aste osoan au dedilla guzion otoi-
tza:

«Atoz Espiritua, atoz gu laguntze-
[ra,
arren jetxi zaitea gure biotzeta-
[ra».

Kristau zintzoa, gogoan artu au:
Pentekoste-igandea ez dedilla zure-
tzat beste igandeak bezelakoa, ta
Pentekoste-astea ere ez beste as-
teak bezelakoa. Noizbait astegunez
meza entzutekotan, Pazko-astea
eta Pentekoste-astea entzun deza-
zula. Ori erakusten digu Eliz-liturji
jatorrak.

BAZTARRIKA'TAR J.

EGIZABAL
OINETAKOAK

Oinetako, bide-zorro (ma-
leta), eta zizkutan, guzita-
rikoak.

Bidekruzeta, 15
Urrutizk.º: 761228
BERGARA

A R O B E R R I

Ikusten dugunez, mundu hau indardunen eskuetan dabil. Orai arte
Indardunak Rusia aldean eta Amerika aldean ginauzkagun. Egungo egu-
nean ez ditake berdin erran. Duelo zonbai urte asia dugun Aro Berria,
emek emeki gau illunetik argitaratzen ari zerauku. Indardunak eta Indar-
bideak ari dira alderdiz saiñatzen. Orai arte indardun zaudenek mota gu-
zietako tresnerian finkatzen zuten beren indarra gogo berri batean finkatu
dute. Gogoaren indarrari joanen dion Atomika indarrak ez dela askotan
frogatu dute. Itzaletik ateratu diren Herri Hipek beren errian sortu dute
gogozko indar berri bat. Errizaletasuna sortu dute herritarren gogo biho-
tzetan. Eta gogozko indar hori Herriaren nortasunean eta Kulturaren oina-
rritu dute. Indardunen menean zaudeno ezin zezaketean aipatu eta agertu,
nortasunik eta kulturarik bazutela ere. Egun bere gain ikusten ditugu, eta
beren Herriaren egiteari, moldatzeari lotu dira. Asko naigabe ta traba
kausitzen dute beren bide berrian. Segur dira, ordea, beren nortasuna,
kultura munduari agertuko dutela bere osotasunean. Herriazaletasunak sor-
tu erazi ditu herritarren artean anaitasunezko lokarri bereziak.

Geiago ez dute, Herrian nausi zuten Atzerritarren trabarik. Herriko
ontasunak Herriarentzat baliatuzko dituzte lehenik, laterritara joaitera
utzi aintzin. Lotu dira lanari Muntatuko dituzte ola berriak. Entsatuko
dira lekuan lekuko jendeari lanean emaitera, jendea ahal bezenbat Herrian
berean egon eratzeko. Beren gain jarri zaizkigun erresuma Hipek mundu
osoari jarraibide berri bat sortu dio. Gogozko indar berri hori munduan
barna, alde orotatik agertzen hari zaigu, mundu zaharraren muntadura
duela kraskaratzen, emeki emeki, baiñan segurki. Munduaren muntadura
edo estruktura zaharrak arraikatzen hari ditu barnetik sortzen hari zaion
indar berriaren bortxamenaz.

Beraz ez da nihorentzat sekretu bat, Aro berri bat sortzen hari zai-
kula. Guk, zer eginbide dugu Aro Berri horri buruz? Langillearen Aro
Berria sortzen hari zelarik kristauak bazterrean egon ziren, ustez eta Aro
Berri hura, Elizaren eta Jainkoaren kontrako aro tzar bat zen. Kristauen
egoera edo jokabide horren ondorioa egun denek jasaiten duguna, izan da
langileriaren Elizaren ganik urrutzea. Uste dut beraz Kristauaren egin
bidea huntan dagola. Egun sortzen hari zaikun Aro Berria ez dugu gure
ganik baztertu behar. Gizartean sortzen hari den indar berri hori etzazu
arrotz izan behar. Behar diogu, ordea, eman merezi edo hartze duen gi-
zontasuna ta kristautasuna.

KRISTAUAK BERRIZALE

Guk, kristau edo girixtino giren hok, behar ditugu gure bihotz her-
tsiak, aro berriari zabaldu. Ez ginuke gure mundu heritsi batean amets gal-
gariez grifiatu behar. Ixil ixilla bezala heldu den Aro berri horrek erre-
boluzio edo aldakuntza harrigarri bat dakarragu berekila. Indar berri
horren berezitasun bat hortan dago: ez zaiku ez alderdi bakar batetik
heldu, munduko lau izkinetarik baizik. Mundu guzian zabaldua den indar
berri bat dugu beraz. Alde guzietan, orai arte ixilik zauden herriak, jen-
daldeak, langille zapalduak beren nortasunaren eta dintasunaren eskatzen
asi dira zapaturik, azpiraturik zauzkaten indarduneri. Egundo gazteria

indar berri tortan barne dugu. Eta ez da harrigarri, indar berri horren
sustatzaile Indardunen beren semeen ikustea! Mundua ase da mundura
edo eztruktura zaharretaz. Berritzeko orena etorria zaiko.

Uste dut, bere einen eta bere tokian elizaren lana ere badela Aro
berriak dakarran aldakuntzan. Kristauak, ez dute indar berri hori konde-
natu behar, barnetik gizontasunaz eta kristaigoaz indartu baizik. Leinako
Landazuri apezpiko jaunak zion elizan behar zuela erreboluzio berri hortan
sartua den gizartearen herriaren zerbitzaile leial agertu: zerbitzari leial
izaiteak ez du erran nahi meneko izaitea. Elizak behar duela erreboluzio
berri horren argi bide izan. Era nolaz dezake geienik, obekienik argi bar-
netik baizik? Girixtino guziek haundiek ala hipiek, aberatsek ala pobreek
denek beren ahalein arabera nork gogolan nork eskulan eta nork otoizlan,
denek behar dute inahala egin erreboluzio berri horri Kristoren argi inda-
rraren xertatzeko. Markizistak izan bagina asiko ginen —eta nola!— Klasen
arteko guduaren sustatzen; Herrian diren hipien eta behartsuen, haundien
eta aberatsen kontra, hipiak haundian kontra. Badakigu horrelako jokabide
batek gasaila bidea duela pizten eta giro ororen buruan, Hipek eta bear-
tsuak egun haundi eta aberats direnen ordain bihar ezartzen. Jokabide
horrekin, ez da bihar, gizadia batera aintzinatua izanen. Izenez aldatzea
ez ditake izan izanez aldatzea, alainan.

Guk, kristau hok izaitez eginak gira gauzen aldatzeko berritzeko, obe-
tzeko, Kristoren amodioaz betetzeko. Indar berri horri maitasun bidea
behar diogu xertatu eta ez errabidea, kristau guziek hipiek eta haundiek,
abaratsek eta pobreek maitasunezko bidearen emaitera behar dute leiatu.
Kristok nahi duen aldatze berria ez ditake egin bat besteare kontra lan
eginez, bainan bai elgarrekin lan eginez.

ERREBOLUZIO HORREN BIDEA

Egunez egun, urtetik urtera, jende xumea argituz doha. Egunez egun
ohartzen hari da zer heineteraiko zangopean atxikia izan den. Zer miseria,
ezin bizia, injustizia jasan behar izan duen aiserian bizi zerun indardunen
aldetik. Jendalde bat, bere osoan gauza horri okartzen denean, gogoak
gaingiturik, jarriko errabidean sar ditake. Asko lekutam jadanik gertakari
han egi bihurtu da. Ez ote dago guri, girixtineri, nahi oneko gizoneri
bezela jendearen herrabidetik naitasun bidera ekartzea? Zuzentasunaren
alde lan egitea? Hipek eta behartsuak, ez baditugu aberatsak baino mai-
teago, ez zait iduri zuzenbidean giranik. Dohatsu ordea bere ideia eta egite
zuzenen gatik gaizki ibilia dena, bere lehen eginbidea betetzen duelakotz,
Zuzentasuna eta gizontasuna lehen aberatsak, indardunak makur bidean
badira zerk ditu zuzenbideratuko? Hipek eta behartsuak herrabidean ba-
daude zerk ditu maitasun bidean ezarriko? Zuzen gose luzaz egon ondoan
odol gose aurkitzen den jendea nola ditake gizontasunerako? Elizak Kris-
toren ganik daukan naitasun indarrak.

Erreboluzioari, kristauak eman behar dioten bidea, zuzentasunerako
eta gizontasunerako bidea da, maitasunerako eta adiskidantzarako bidea
Erreboluzio hori kristauak izan edo ez, berdin gertatuko da kristauak
barne izan gabe, ez luke bururatu behar. Kristauen orenak, berriz ero jo
du! Tenore da, ezjakin sortzen dituen basahalger eta nagikerien uzteko.
Elizan bezela, Herriko bizian ere izan gaiten girixtino. Gure anaitasunezko
ametsak, noiz ote ditugu zeruetako izan xurietarik Herriko bizibidera
jaits eraziko? Heldu den Erreboluzioak nahi ditu Herriko bizian oro
berritu, obetu. Kristauak berritzapen hortan barne kausituko ote gira?

GEXAN LANTZIRI

Natalina Sanguineti, Italia'ko ezpata- jokoan txapeldun izana konbentu batean sartu da

Ona emen Italia'tik datorkigun berria. Mundu onek gizon eta ema-
kume asko txoratzen du; baiña noizean bein besterakoak ere ikusten
ditugu Auetako bat izan da, Natalina Sanguineti, neskatza kirol-za-
lea. Bere izena, esgrima-jokoan iritxia zuan. Tokio'ko Olimpiada Jo-
koetan, Italia'ko taldearekin jokatu zuan. Bera zan Italia'n joko orre-
tan nagusi.

Mundua irri-parrez zeukan, beraz, neskatza onek. Ala ta guziz ere,
bere etorkizun argi bazartu ta mojetan sartu berri da. Ezpatajoko-
zaleen soñeko zuria utzi ta Galbario'ko Andre Maria'ren mojetan ize-
na eman eta bere eskeintz agiña da. Moja auek gaixoak, lepradunak
aien artean, zaitzen aritzen dira.

Ogei ta sei urte ditu, ta bere egunak orainarte kirol jokotan eraman
ditu. Zaldizka ere aitia zan, eta berebilletak gogozkoak zituan.

Amar bat urte dira kirol jokotan sartu zala. Gazte ta osasunez
gañezka, bere sasola erakusten zuan jator joko oietan. Buenos Aires'en,
Dantzing'en, Tokio'n eta azkenik Italia'n, bere gaitusuna erakutsi zuan
argi. Ainbeste sari irabazia, ba-zuan mundu ontan arrotzeko la'n bide.

Baiña, ain zuzen ere, Olimpiada jokoetatik itzulean piztu zitzaion
mojetako deia. Genoba'ko Gaixotegian gaixo-zai ikasten asi zanean.

Lur ontako zoritzardunen errukia ta aiei laguntzeko gogoa loratu
zitzaion. Bukatu zuan bere ikasaldia ta etzan geiago etxera itzuli. Via
Centurione Bracelli'ko Mojategian atea jo zuan eta bertan «eskea» egin
zuan, barruan sartzeko. Oraintxe jarri berri diote nobizia-buru-zapia.

Inguruan zituan bere esgrimako Maixu ta joka-lagunak. Ezpata-
jokoan txapeldun iznak bere izena aldatua du. Len Natalina zana, orain
Sor Hilaria degu. Gaurtik aurrera bere aurrean, gaixoak eta zoritxar-
pean lotuak izango ditu. Lengo ezpata-jokuko lagun eta aien orde, bes-
te joko bat artu du bere bizitzako bide ta argizat.

NESKA ZAR BATZUEK ZALAN- TZA BATI DIOTENA

Poztu gaitu zure kezak. Laister sera gure sailean. Beste askok ere,
on artuko dute iritzi au. Euskal-errian eta mundo zabalean arkitzen di-
ran neska zar guztientzako «lagunartea sortu da».

Iruñako apaiz euskaldun bat, ogei urte auetan, mundu guztian nes-
ka zar asko dirala ta, lan eta lan ari da. LAROGEI MILLOI badirala,
eta guztiaren asmoak batu eta landu nairik dabil. Guziak alkartu ezke-
ro osoagoa litzake lan au.

Orintxe ere ikasteka aundiak egiten ari dira, erabakiak artu baiño
len.

Zuk esan bezela batzuk eta besteak laguntza bearen arkitzen gera.
Donostian bertan zerbaiz ba da, era onetan antolatua. Bi aldiz izan dira
gogo jardunak guretzat, aste bateko itzaldiak, erretiroak eta abar.

Orain arte erlijiosa edo ezkondua beste biderik ez zegola uste ge-
nun. Bide orretan jarraitu ez ezik, auxek genitu gure lanak: eliza gar-
bitu, loreak ipini, illobari kontu egin, edo beste orrelakoen bat. Baiña
ez da ori bakarrik. Gure bizitzari «giroa edo nortasuna ematea» da gu-
re elburua.

Garrantzi undikoa zaigu, Elizak dakartzigun berri guztiak artzeko
prest egotea.

Arazo onetaz beste berrien bat jakin nai ezker, jo zazute urrutiz-
kin onetara 59.395. Zer edo zeren berri emango zazute.

IRUKO

ERLOJU TA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700 • DONOSTIA

Arakindegia ta Txerrikitegia

LETURIA'TAR JOXE DOMINGO

San Pedro, 32
Urrutizkifia: 761223

Zubiaurre, 23
Urrutizkifia: 761348

TXEKOR — EGAZTI — GAZTAI
GURIN — ARKUME
— BERGARA —

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrak bear dituzten MAKINAK:

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientxat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

HERRIAK ETA GIZONAK

KOLABORAZIOAK

Ordainketak Erreskadan, diru ezartze baten agerpena

Edotariko egintza edo egikuntza baten iduki bear da gauzak eta morroitzak (=servicios).

Nahasketa ta aldakuntz edo biraldakuntzaren bitartez egikari edo faktore oiek, gauzak eta morroitzak, gauza berriak eta morroitzak berriak eman aal dute, au da etekin berriak.

Lanaren bereiskuntzakin, egungo ekonomiaren menpean, lantegi-jabeak edo enpresarioak, geyenetan ez dira egikuntz galaren edo faktorearen jabe ta askotan besteen egikariak erosten dute. Egite onek, beñezko eran, ordainketak ibaika erakartzen du ta erosketaren bitartez, jaste bat (=investment) faktoreakin gertatzen da.

Ordainketazko ibai oneri deitzen dugu egikuntzari dagozkion diruezartze edo inversioa.

Egikuntza bateri dagozkion diru-ezartzea, benetakoa izan bear du, ta egikuntz edo egintza bera da diru-ezartzearen xedea.

Ordainketazko ibaiak, alditxo bakoitzean, indar bat dauka (arintza, intensidade, zabaltasun) eta neurtu liteke aldi bakoitzeko ainbeste pezeta (1).

Benetako diru ezartze bat, inversio jator bat, edozein ekonomizko izaki batek egin leike. Izaki oneik dira partikularak eta publikoak, orregaitxe bereisten dugu partikular baten inversioa ta laterriena, estadu, udaletxe, t. a.

Ezartze bat jarri leike:

A) Asmoan, lortuko etekiñak saltzeko, irabazi bat iristearen.

B) Asmoan, lortuko etekiñak saltzeko, artez, irabazi bat itxaron gabe. Esateko: Erietxe bat eraiki ta eutsi.

C) Lortuko etekiñak saltzeko asmorik gabe. Esateko: Norberen etxea eraiki. Zubi ta bideak eraiki, t. a.

Leenbiziko xefean edo asmoan, ordainketazko ibaiari beste ibai bat dagozko, sarrerarena. Beste itzez: Niretzat ordain bat ba da, zuretzat sarrera edo etorki bat izango da.

Ordainketak	Ordainketak
Diru ezarlari = ezartzearen asmoa = kanpoko mundua	
Sarrerak	Sarrerak

Ezarlariak ordainbearrak kanpoko munduari (beste lantegiko jabeak) zuritzen ditu ta ezartzeko asmoaren laguntasunakin kanpoko mundutik datozen sarreraren edo etorkiaren jabea egiten da.

Ezartzearen asmoa irabazi bat iristea bada, orduan garrantzi aundikoa da etor eta ordainsailan bitartean bear dan kidea egotea. Esan nai dugu, ezartze edo inversioa, ordain eta etorrersailean bidez izendatuta dagola.

Eta irabaziaren asmorik gabe lan egiten dugunian? Au, nai badezute, beste aldi baterako utziko dugu.

(1) Esaten dugunian, ordainketa baten indarra 1.000 pezeta urtero dala, onek esan nai du, ordainketea T'tik T + T'raño, ain txikia danez konstante bezela erabilli leikela ta urtero 1.000 pezetaren indarra daukala.

ERREXIL

KINTANA'tar FRANTZISKO XABIER

KURDISTAN: ASKATASUNAREN AMETSA

Kurdoak zorionekoak dira gaur. Beren antxiñako helburua orain egia bihurtu da inola. Izan ere, Irak'eko lehendakari berriak, Abdul Rahman Aref jaunak, boterea ta nagusitzea eskuratu-ordukoxe, kurdoei askatasuna ta gobernu berezi bat eman dizkie.

Kurdoek aspalditik zihardukaten borroka bizian irakarren aurka, beti Kurdistan askatuaren alde.

Europar dagozan beste aunitz Herri bezela, Kurdistan estatu batzuen artean banatuta dago (Irak, Turkia, Persia, Siria ta Errusia).

Irak'en milloi bat kurdo bizi dira ta eskualdearen menditsuan jarririk, plastikoka ta gerletan hari ziran hor-han-hemendik Bagdadeko agintariei zirik.

Azkenean, lehenengo pausoa lortu dute: beren Herriaren zati handi baten buru-aiztratzeta. Ondoren beste Kurdistan zapalduarena ere lortuko dute noski.

SOBERANO

gizonen bizigarria!

Gizonak dira ta koñaka eskatu didate. Nik beti SOBERANO ateratzen diet. Izan ere, SOBERANO, gizonentzako egiña da

Ai... ta alako gizonentzat, ala erel

GONZALEZ BYASS

Urkatxoak-Tornillos

UNZURRUNZAGA TA ZABALA S. L.

— Urkatxo berezigitza —

Urrutizkiña: 761411

BERGARA (Gipuzkoa)

Osínaga'tar Frantzizko'ren Alarguna

— IGELTZERITZA —

Bidekruzeta, 38

Urrutizkiña: 761345

— BERGARA —

Arantzabal

OIALAK ETA SOIÑEKOINTZA

Zubieta, 9

Urrutizkiña: 76131

BERGARA

S. Aguirrebeña

KLROL - JOLASETAKO OIÑETAKOAK
ABARKETA - MOTA GUZIETAKOAK BEREZIKI

San Antonio, 11

BERGARA

BERTSO BERRIAK

Laister irakurriko dituzuten bertso auk as-
palditxo biali zizkigun Gillerimo Albizu'k. Noiz-
pait iritxi zaie argitara irteteko era.
Bertso ugari inguratu zaigu len bolara ba-
tean, eta txandaren zai egon bear.

ZERUKO ARGIA

— 1 —

Gipuzko'ko erritxo
Zizurkill onetan,
Pedro Mari jaio zan
Errekalde ortan.
Bere omen egunez
iritxi naiz bertan;
biotza pozez eta
begiak malkotan,
oinbesterik eztitut
ikusi askotan.

— 2 —

Zizurkill adi zazu
nere aitormena,
au ez esateakin
izango nun pena.
Itz gutxiarekin ezin
nik agertu dena,
baña bai biotzetik
zein dedan naiena,
bertsoak jarri zitun
bertsolariena.

— 3 —

Gauza bat zebilkizun
buru-biotzetan,
beti sort-erriakin
ziñan ametsetan.
Urritzen baizijoan
euskera itzetan,
emengo baso, zelai,
mendi ta arkaitzetan,
zure bearra ba-zan
bere ekaitzetan.

— 4 —

Bertsoak jarri ziñun
gozo ta miñakin,
biozkadak jaulkiaz
zentzuz, mingañakin.
Ezin ixildurikan
zeure samiñakin;
urez beste aldeko
erresmiñakin,
irrikitzen baizeunden
etorri eziñakin.

— 5 —

Zenbat altxa zenduen
gure izkuntza zarra,
euskaldun danok ortan
ba-daukagu zorra.
Zer egin bear degun
ba-dakigu sobra,
zuk aurretikan bixtan
jarri iguzu obra,
zure izenik gero
ezin leike borra.

— 6 —

Biotza zendukazun
beti su eta gar,
argatikan ainbeste
bertso zenduen jar.
Guri animaraño
egin zaizkigu sar;
miaturikan danak,
nola berri ta zar,
oiekin bestek ezin
egin lezake par.

— 7 —

Daukaten mami goxo
ta beren joskera,
ikusita gu nola
poztuko ez gera?
Ondo begiratuta
doaitsua zera,
artutako gaietan
ai, ori izkera!
zuk bai egitan maite
zendula euskera.

— 8 —

Iñor izandu bada
maitatu duanik,
zuk baño geiago ez,
esango nuke nik.
Ain urrutitaraño
emendikan junik,
bera aipatu gabe
etzenduan onik,
gabak ere zureztat
etzuten illunik.

— 9 —

Berdin sinisten zendun
begik itxita-re,
orren uste onakin
gaur ain gutxi daude.
Euskerarik etzala
galduko iñola-re,
sartitan esana zu,
ziñetan alare,
zerutarra dalako
du ainbat ondare.

— 10 —

Auxen da zoritxarra
etorri zaiguna,
atzeritarrez bete
Euskalerri dana.
Ikasiko balute
guk mintza deguna,
lurralde au izango
litzake ederrena,
euskerak orixe du
gauzik bearrena.

— 11 —

Egilleak etzigan
bizi lurrik neurtu,
kanpotar danak ondo
beaitugu artu.
Maitasuna eskeñi,
eta ez zigortu;
alde egitera iñor
ez leike beartu,
gu bezela euskaldun
nai duna biurtu.

— 12 —

Bertako asko daude
mintzo au aztuta,
aidean nola ibili
egoak moztuta?
Arnasa jun ezkeroz
ez leike piztu-ta,
iltzen utzi duanak
ardurik ez-ta,
orretxengatik dago
Ama zapuztuta.

GILLERMO ALBIZU
Tolosa

NERE BORDATXOTIK

Basarri

DANETIK ZERBAIT

Beste izkuntzetakoak jakin
bearrezko guzietaz aseta, ta gu,
euskaldunok, barau bizian?

Ederki eman ere!

Eztago olakorik gerta beldurrik
Aita Yulen Yurre kaputxinoa bi-
zi dan arte.

Ain langille purrukata dalarik,
ain euskaltzalea ta ain euskaldu-
na, buru-belarri ekin zion egite-
koari. Baita lan sakon mamitsua
burutu ere. Ba-degu orain gure
egarria nun ase.

—•—

Ezertaz itzein alda azken ur-
te auetan Erroma'ko Kontzilioa-
tzaz aña?

Mundu zear oraingo Kontzi-
lioak ainbat zarata atera dunik
izan al da lengo Kontzilioetan?

Zuk, irakurle maite orrek, Erro-
ma'ko billera aietan gertatua zer
dan jakin nai badezu, Aita Yurre'
ren liburua eskuratzea bezelako-
rik eztezu.

Izenburu au darama: «6-garren
Paul Aita Santua ta II'garren Ba-
tikano Batzarra».

Baten esanak eta bestearen
erantzunak, danak ikusiko ditu-
zu. Batzarrean parte zendula iru-
dituko zaizu.

—•—

Iturri onetatik edan du Aita
Yurre'k, Artetxe adiskideak «ZE-
RUKO ARGIA'ren» azken lume-
roan zion bezela. Jatorri onetik
datorrenak ondoren onak izan
bear.

Bizkaitarra da Aita Yurre, ba-
ña gipuzkoeraz mamitu du bere
liburua.

Zalla, illuna ta astuna dala
esanaz eztu iñork eskutatik utzi-
ko. Ala egiten dunak eztu bere
denboran neke artu euskeraren
onerako. Alakoarentzat ezteite
izan euskera xamur eta errezik.

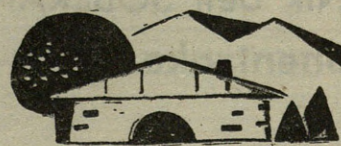
Gogo txarreko ta borondate
gabeko irakurleak izatea baño ez
izatea obe.

Beste batzuk oztu ta atzera-
tzea besterik ezipaitute egiten.

—•—

354 orrialde ditu Aita Yurre'
ren bigarren liburu onek.

Len, dakizutenez, beste bat
eman zun argitara. Juan ogeitai-
rugarrenak eman zion asiera

Kontzilioari; Paulo seigarrenak
jarraipena ta bukaera.

Aita Yurre'ren bi liburuetan
danen berri ematen da. Liburu
biak inguratzea jokabiderik zu-
zenena Kontzilioko gorabera sak-
on ezagutzeko.

Antzematen zaio bizkaitarra
dala. Euskeraren batasuna bu-
ruan dula dabill Aita Yurre. Ikus
dezagun zati txiki bat.

—•—

«Euskaldunoi ere on zaigu ya-
kilea, ba-dirala or mundu zaba-
lean, kristau zintzo diranak, naiz
ta katoliku ez izan. Borondate
onez daude; ta orregatik, kris-
tau on onak izan ditezke ta dira
ere, katolikoen artean uste de-
gun baño geiagotan. Orreik ere
bataiatuik daudelako ta Kristo'
gan itxaropena dutelako».

Arkitzen al dezu ezereen era-
gozpenik?

«Orreik» diola gure» Oiek'en»
ordez?

Nor da gaur bizkaieraren berri
orrenbeste eztakienik?

—•—

Liburuaren azken orrietan izte-
gi labur bat agertzen du. Zalan-
tza ta dudarik ezertan izan ezke-
ro, berala uxatu dezakezu. Bide
batez, aberastu egingo zeure
euskal arrobia. Orrien barrenal-
detan ere arki ditezke argibi-
deak.

Zer esanik ezta beñere palta
izaten. Batipat euskaltzale ar-
tean.

Izango dira «puritano» usai
geiegi artuko dietenak; izango
dira batekoz bestera esango du-
tenak ere.

Amalera au ematen du Aita
Yurre'k:

«II'garren Batikano'ren» lau al-
diak edo lau urtetan egin dituz-
ten lanen liburua amaitu deda-

larik, gogaiera oneik datozkit
burura:

«Yainkoaren aintzarako, Eus-
keraren eta Euskalerriaren au-
rrerapenerako ta Euskal gogoen
onerako izan dedilla».

Orixe ber bera opa diot nik
ere zure liburuari. Ta ziur nago
zure burutapenak osoan beteko
dirala.

—•—

Gaur, igandea, Euskalerri'ko
Aizkolari Txapelketa Donosti'n.

Gaur euskal giroa nabaituko
da; gaur euskera izango da jaun
da jabe.

Orretxegatik bakarrik ere, me-
rezi luke txapelketak sarri iza-
tea.

Erri baten anima ikusiko da
gaur Donosti zear. Urte buruko
beste egun askotan, zorigaitzez,
eztaukagu beste orrenbeste esa-
terik.

Astakeria dala aizkora ta asta-
keriak dirala euskal deporteak?

Betiz ugari olako astakeriak,
eta ez gure izate ta «personali-
dadea» desegintzen eta birrin-
tzen duten arrotz kutsuko jai-
diak.

—•—

Sei illaretan jarriko dira
enbor guziak errenkan,
sei aizkolari trebe ta gogor
beren tiriki-tarrakan.
Gaur Donosti'ra etortzen danak
zer ikuskizuna daukan,
liau napar eta bi gipuzkoar
izango dira burrukan.

—•—

Ezta pekatu iritzi batzuk
borondatez agertzea,
balio duna beti nabarmen,
eta alperrik ukatzea.
Gertatu zaie egur ebaten
lenengo mallan jartzea,
zaill izango da Naparroa'ri
iñork aurrerik artzea.

—•—

Opizioa ikasi dute
aizkorari eraginda,
an baso-mutil ugari dago
lanari garaiz ekinda.
Batzuk aurretik oso dotore,
asko atzetik, ezinda,
jendea pozik utzi zazute
al dan guzia eginda.

—•—

Ongi etorri Donostiraten zera-
ten guziori!

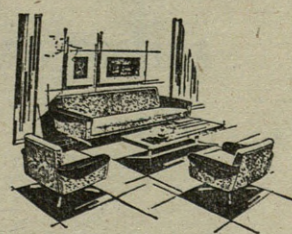

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-
NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA
ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

GURE ETXEAK BERROGEI URTE BETE DITU LANEAN

Amuebladora

COMERCIAL HISPANIA, S. L.

DONOSTIA'N
Moraza, 3 ta 14

IRUN, San Marcial, 12
(BIDASOA ALDEAN)

VILLABONA-ZIZURKIL
B.º Estación, 5
(ORIA ALDEAN)

ESKEINTZA EZIN OBEA!

60 irukoitz, (tresillos): 3.890 pezetatik 28.550 pezetaraiñoak.
40 sofa-oge, (sofas-cama): 2.100 pezetatik 24.750 pezetaraiñoak.

Lo-gelak - Jan-gelak - Egon-lekuak eta abar...

ENTZUN!: Errietara eramane eta bear bezela jarri utsean, debalde.
ATOZ GURERA. Bi pertsonen joan-etorria gure kontura egingo da.

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA
Euskeraz, naiz erderaz egin zure eskea

GAZTE NAIIZ

EGUNEROKOA...

AMETSETAN...

Eginkizurra, lana, bizi beharra... Espirituaren askatzea alde bateti, gutxiegi gehienez... Igandeko, asteko gerta-kizunen pasada.

Gertakizunak: football, pelota, karrerak... Ordu bete, bi, diskusio betegarriak, bero beroak... Aspaldian irabazien igotzea, noraño lortu diten. Irabazia, nagusien galera, lanaren ordaintza estutzea... Eta guzien artean betikoa, lelo berdiña, lau peza gehiago, astean bein edo bi bider edo iru zinera, automobila izan eta obeto bizitzeko almena izateko. Obeto bizi. Makina gainean, amaika, amabi ordu eta ala ere beste lan batera obeto bizitzeko. Obeto bizitza gaur egunean, gizona saltzea, bere adimen, borondate, naimena kontrolatzea...

Egun on... Zortzirak, bederatzia... Berdin. Arpegi tris-teak, goiz bait-da. Goiz besterik ez. Lanera... Beatz batekin bezela, beatz txikiaren muñarekin timbre bat estutzen dan era, guziak bat-batera ekiten diote lanari... Bi itz alkarren artean, iru, eta gainetik dagoen begiratu nahikoa makinari ixil-ixillik emateko, paperen artean pazientzia artzeko, numeroak gogoan artzeko, eta ala ere beti aldanean lana utzi eta aldarte batzuek izateko astia. Prolemtatzaz itzegiteko astia... Zortzi ordu alkarren artean, etxean baiño ordu fehiago, kalean baiño ordu gehiago, bizitza oso bat lanarekin eta lanean topatzen diran adiskideekin, lagunekin. Bizitza oso bat eta alkar sekulan ebagutu gabe.

Ondo beraz? Bai, gaur gaixo, eta biar, etzi lanera... Ondo? Bai gorputz, itxuraz ondo. Baiñan sakonean ezerrez. Itzegiten al da? Ez atzo baiño obeto, atzo baiño gehiago lan eta irabazi. Ondo ikasiak guziak, batzuek nagusiak baiño gehiago maite dirua. Patrikak beteak besten diruz.

Adiskiderik leiala gaikoari ondo egiten diona, ikasiak bait-daude egiarekin ezer ez dutela aurrera aterako, maltzurkeriarekin berriz zerbait, mesede onez eta gogo onez emango zalena, bitartean burua makurtu, burruka egin, zertarako? Ez da ezerre lortzen. Lana ez da ain gogorra.

Begirapen ona guziekiko eta bitartean nortasuna saltzen. Atera, sartu fitxa... Au egin, bestea... Bakoitzak nahi duena egiteko askatasuna. Eta era berean iñor baiño gehiago bere izaera saltzen duan jendea... Ofizina, lana... Agur, biar-arte. Biar-arte etzaitut ezagutzen, nik nere bizitza... Biar lanean lagunduko gera edo mutur-joko gera. Alkartasuna, nun? Bai, edonun, edozeinengan, leku guzietan. Arkitu egin behar, baiñan ortarako, ortzak erakutsi behar, begiak zabaldu, soñeko aizeak astindu eta goikoen atzaparrak indarrez kendu. Egia ikusi dagoen lekuan, maltzurkeria zapalduaz... Askatasuna... Baiñan itz au komertzio batetik aterata.

Itzezin dut gaur gauaz, itzezin dut bein berriro, itzezin dut ametsetan, zurekin adiskide, zurekin lagun, eta erakutsi dizkidazu bide ederrak, lur berriak, etxe ttipiak, jende trebeak, leku zoriontsuak, paraje zoragarriak... Eta irripar gozo batez, oñak arin nitularik, guziak igaro ditut, batetik bestera, nere eskuekin sentitu nahirik, nere biotzaren maitasun guziarekin bildu nahirik... Etzaitut eza gutzen, zein zera zu ain eder eta garbi azaltzen dizkidazun, ain maiz ikusaraztzen didazun, ain sarritan beste mundu batean jartzen nazun lagun ori? Ez ote barne barretik barruan itxura artzen ari dan amets baten jolasak? Baiñan zer? Egunez zorionaren atzetik, eskuetan artu nahiean, inguruan zabaldu nahiean, munduaren asarretik alde egin nahirik, lanaren madarikapenetik urrundu nahirik. Baiñan gauaz, benetan maite gaituan adiskide orrek, mundu berri bat opa oi digu. Aske eta pakean bizi diren jendeak. Berdintasuna maitatzen dute herri bat. Guziengana nako laguntza adierazten dan elkarte bat. Guzien lana guzientzako, bakoitzari dagokion eran. Ez aberats eta ez pobre. Ez aunditasunik eta ez gutxigotasunik. Lan egin mundua osatzeko, personak ezitzeko. Ori guztia ikusten dut gauaz, ori guztia maitatzen dut gauaz eta an bertan gelditu nahi nuke, an bertan bizi, aiengandik dena ikasi eta puskak artu andik eta enendik, gero txertu baten bitartez, gure bizitzan landare berriak ugaritu ditezten. Txingurri eta gaitzik gabeko landareak. Guziz berrituak, sakon sakonetik aldatuak eta mugatuak. Frutuak ederrak kanpo eta barru izan ditezten, eta ez itxura polita eta ustela barrua. Itzezin dut, ikusi dut eta maitatu dut, gaur gauaz, berriro, herri eder bat, itxaso garbi eta lur atsegin-garri bat, jende trebe eta iaoak, eta beste ainbat eta ainbat gauza...

BEGOÑA ARREGI

L. IBARBIA

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4
URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Ez Merkenak,

Bai Onenak!

Ianari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora po jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gadera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ONENA MARGOZTEGIA

Azkargorta'r Frantzizko'ren
Alarguna

Margozte ta Garbiketa
legorrean egoki

Lantegiak:
Zubieta kalean
Urrutzk.º 761576

Sal-denda:
Barrenkale, 29
Urrutzk.º 761124

BERGARA

ANDRAZKOEN ILLE - APAINKETA

—Castañares—

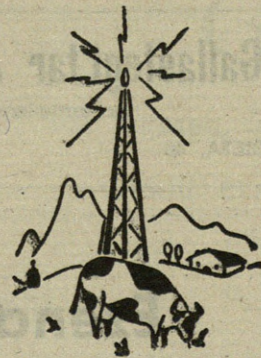
Bidakruzeta, 18

Urrutizk.º: 761233

BERGARA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Bañen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, Bilbo eta Gazteiz'era.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

Beste edozein markakoa baiño
iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

inter
radio **tv**

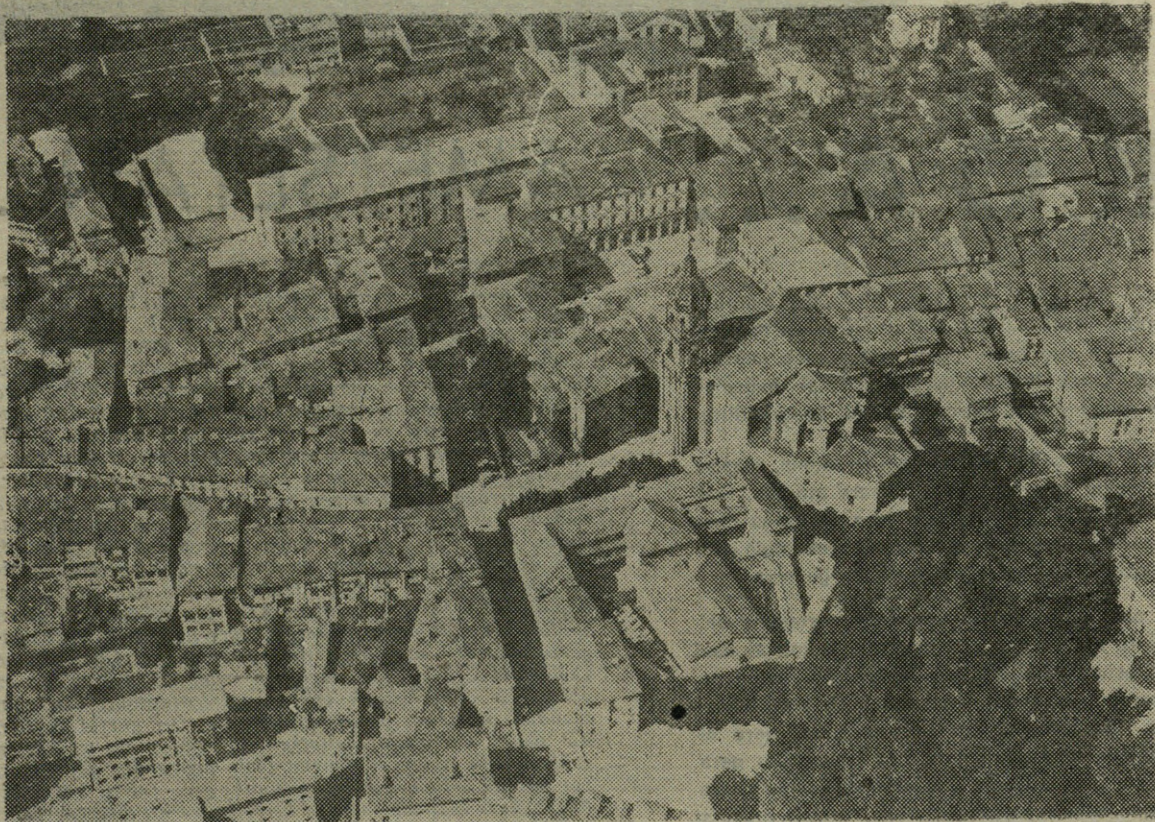
Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Ordalintzeko erreztasun aundiak

BERGARA

Bergara'ko gaztedia, gaur

Gauza asko entzuten dira gazte-diaz Bergara'n, eta ez dira denak goragarriak. Badira, gazteen gauza guztiak galzki arkitzen dituztenak ere. Batzuk, gazteen lanak eta egiteak aitatzean, irri-parrez, gazteen lanak ez diranetara ausartzen dira-la esaten dute. Beste batzuek barriz, aien egintza guztiak erruak arkitzen.

Nik ere onartzen det gauza guztiak ez dituztela ondo egiten. Eta inork egiten al-du ludi ontan?

Gaurko gaztediari nik gauza eder bat arkitzen diot: Ardura. Nal dute ainbat eta ainbat gauza egin. Orain-go Euskal-Aste au erak eratua da. Baita itzaldi asko ere. Antzerki-lanean berri, ederki asko arl dira aspalditxoan.

Bada orain «Bergara'ko Kultura-Eralkuntza» deritzaion talde bat, lanean ari berria; gure erriko Kulturaren ardura bere gain artu du, ta ikastoletatik asi ta beste gal batzuetan jabe egin nai du, batez ere aurren Kultura etorkizuna gogortu nairik. Talde onek ere gazteen asiera du. Eta erak bakarrik orren lan aundia ezin luketela aurrera eraman ezaguturik, baita deadar egin ere pertsona nagusleri.

Gazteok, nik gaur eskerrak eman nai nizueke eta biotz-biotzez eskari bat egin ere bai: Jarraitu asi zera-ten bide ortatik! Baita kontu izan;

badira gure artean ardi narruz jantzitako otsoak ere, idea berri ta gorrak zabaldu nalan; astiro pentsa-

tul inork ez degu sekula galdu bear gure nortasuna.

EGUZKIÑE

Gallastegi'tar Anizeto'ren Alarguna

Zur-tornu-lana ta Zumezko salgaiak

ZUBIETA, 40

BERGARA (Gipuzkoa)

Ezenarro, S. A.

TORLOJOGIÑAK

BERGARA'KO KATABI-AUZOAN

ARANDO ETXEA

Barrentxea-Arando'tar Mariñe drogategi ta janari denda
Zubieta, 38

Urrutizkiña: 761035

BERGARA

Udaberriko moda berri guztiak

— IDARRETA ETXEAN —

Urrutizkiña: 761471

BERGARA

Marko Etxea

LIBURUTEGIA

Bidakruzeta, 46
Urrutizkiña: 761114

BERGARA

"ZAI TA IRIN"

"Zer euskal-giro modu zuen Bergara alde ortan?"... Auxe da galdera bat kanpoan askotan egiten didatena. Nere erantzuna berriz... "Zai ta irin... zai ta irin"... Zai, guk nai baino askoz zabalago dago, oraindik asko dira Euskalerriagatik arduratzen ez diran euskaldunak.

Pixka bat berandu, baiña asi gera orratiok gauza auekin konturatzen. Joka-bide oker asko dira lendik datozenak, baiña gaurko gazteok ez gaude lendik datozen okerrok onartzeko gertu; badegu geure irizpidea, eta saiatuko gera gauza auek zuzentzen.

Gaur Bergara'ko "JUVENTUDES PARROQUIALES"ek eratu du "EUSKAL KULTURA ALDEKO BATZARRA" eta itxaropen aundiak jarritu dauzkagu batzorde ortan; euren lenengo lana auxe izan da, "Pazko jaietako Euskal Kultura aldeko astea" eratzea: programan irakurriko dezu-ten bezela, jai asko daude eta onetxe erakusten digu gaurko "JUVENTUDES PARROQUIALES"etako Euskal-giro ta gogoa.

Ez geunden ortara oituta, ta pozik ikusi degu asiera au.

Zorionik beroenak Batzorde ortako guziori eta batez ere, bere buru izendatu duten GABILONDO'tar MARKOX'eri.

LOREBIDE

Raizabal'dar Basilio'ren Seme-Alabak

OPIL GOZO TA BERGARA'KO BETEKIAK
GOZOTEGI TA ORE-OPILDEGIA

Artetale, 12

Urrutizkiña: 761219

— BERGARA —

Errotalde Lantegiak

ULTZAGINTZA

Zuzenbidea:
Arruriaga, 20

Urrutizkiña: 761267
Apartado, 76

— BERGARA —
(Gipuzkoa)

Vergara Textil, S. A.

OIALGINTZA BERGARA

Eungintza ta algadoi-margoztea

— BERGARA —

Lombide Oinetakogintza

Bidakruzeta, 7 — Apartado, 85 — Urrutizkiña: 761057
BERGARA (Gipuzkoa)

BILTOKI'N

DAUZKATZUE, ZUEN ETXEAK EROSOAGO
JARTZEKO TRESNAK

Pazko - Jai on batzuek opa dizkitzue

BILTOKI'K

Barrenkale, 6 - 8

Urrutizkiña: 761247

BERGARA

BERGARA

«NAPOLEON TXIKIA»

Gure gurasoak ziotenez, gure erri au pakiozoagoa omen zan; orainbeste auto ez ziran orduan eta jende gutxiago ere bizi zan eta, eguen edo ostegun arratsaldean mutil koxkorrak izaten omen ziran erriaren jabe.

Bai omen zan mutiko bat, xelebre utsa, ta bere lagunak «Napoleon-txiki» gaitz-izena jarri omen zioten, eta erri guziak orrela deitzen omen zion.

Jai bespera batean mutiko denak konfesatzera joan ziran San Pedro'ko eliz-nagusira, ta «Napoleon-txiki»-ren txanda eldu zanean, lagun guziak arrituta ikusi zuten nola ezkerreko anka luzatu ta eragin egiten zuala; gero berriz eskuma aldekoa, ta berdin.

Kalera ateratzean lagunak galde-tu zioten: «Napoleon, zer gertatu zaik?»

—Anka bat inperuan detala esan dit apaizak eta orduan ezkerrekoa mugitu ta... «au ez dek beintzat» pentsatu det, eta gero beiriz esku-makoa... «ta ezta au ere».

LIBE

“ERRI-KANTARI” LEIAKETA, NOIZ?

Dei au gazte guzi-guzientzat da, baiña neure dei au argitan jarri aurretik galdeera bat zuzendu nai nieke Bergara'ko gazte, ez det esaten guzi-guzieri, baiña bai gelentsueri,

eta nere galdeera auxa da: Bergara'n ba al da iñor ere kantatzen dakienik? Baietz esango didate, ortxe daukagula gure Orfeoi bikaiña, nora nai doala beti txalotua; ortxe dauz-

kagula «Umore Ona»koak ere. Bai, baiña ta «umore onekuak»? Ba al da gaur Bergara'n «umoreonekorik» kantatzen dakienik? Gutxi... eta nere txaloa gutxi orientzat. Baiña aitortu dezagun, Bergara'tarrok kantu-kontu onetan «analfabeto» utsak gerala (neu ere), ez bait-dakigu kantu bat asi ta bukatzen. Gero, birrikak lertu bearrean, «Boga-Boga» kantua «arakeitarako» artu (il eta jateko, «victima» moduan esan nai det), jorratu on bat eman eta kaxo motel eta emen gaudek gu. Gure kantu-egoera gaixto onek ez luke ba erremerio nekeza ere. «Juventudes Parroquiales» etakoek ez ote lukete arazo au euren gain artuko? Urren-go Pazkoetarako ez ote genituzke ba moldatuko, ogei, ogeitamar kantari-talde, pretensio aundirik gabe, goregi joteke, eta «Erri-kantari» (edo «Trabenazulo-kantari» naiago baldin badezute) leiaketa bat eratu-ko? Ikasbide ederra eman digute euren adelua Pazko auetan egingo duten «TXOLIÑAK» izeneko kantari-taldekoek! Nik ez det orrenbesterik eskatzen. Baiña zenbat irabaziko luke gure «Erri-kulturak» eta zenbat poztuko liraken gure bazkari-aparien ondoren gure orrauk jasan bear izaten dituzten trabenetako neska koi-tauak!

Ozaeta'ren Palazioa. Oraindik txoko paketsuak Bergara'n badirala antz ematen du, argazki ikusten deguez.

JUSTI
ARRANDEGIA

San Pedro, 24
Urrutizkiña: 761750

BERGARA

TXOMIN

Yoskin

EURITARAKO JANTZIAK

Bergara

ARANTZA

Erloju ta Bitxitegia
Ezer erosi btiño len, atoz
Arantza'nera ikustera
«Ordulari ta Bitxitegi
jatorra»

Barrenkale, 4

Urrutzk.ª: 761004

BERGARA

C. GARATE

ZERKAUZITEGIA

Berazki (plástiko) - Bezua
ta erregalu gaiak
Apaingarriak

Bidakruzeta, 9

Urrutizk.ª: 761323

BERGARA

Artilezko

ta

puntozko

lanak

IGARTZA

Mazterreka, 4

BERGARA

Galartza

BERIBIL — ATERPEA — GARAJE

GASOIL ETA GASOLINA SALMENTA

Zubiaurre, 27

Urrutizkiña: 761558

BERGARA

J. Larrañaga

ARGAZKI - BETAURREKOTA ERLOJOAK

Begi-niñi gaiñean jartzeko kristaltxoak

Gortutakoentzako entzungailluak

Neurria ta eguzkitarako betaurrekoak

San Pedro, 28

Urrutizkiña: 761575

— BERGARA —

Muxika

Ongi jantzi nai duanak, gogoratu beti:

« M U X I K A »

BERGARA'N eta EIBAR'EN

Oiñetako Biltegia

AMENABAR'TAR JOSE

Mazterreka, 22 — Apartado, 37 — Urrutizkiña: 761090

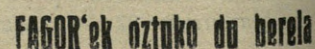
BERGARA (Gipuzkoa)

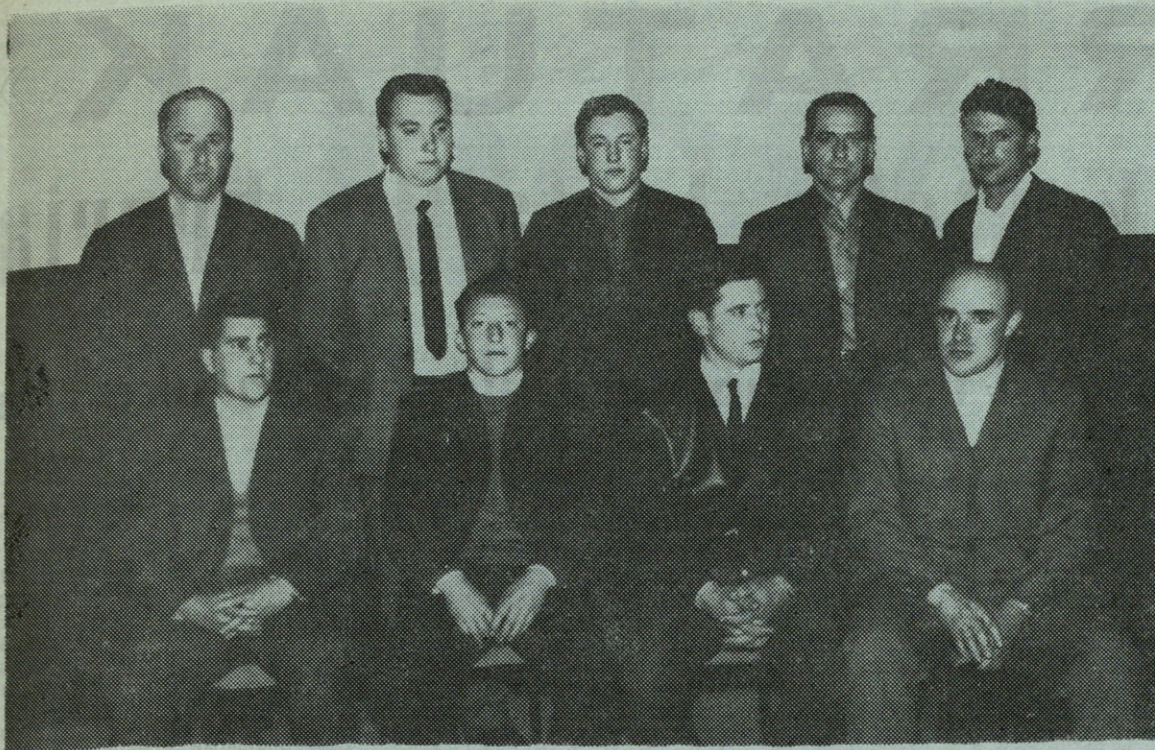
Amenabar Etxean

Barrenkale, 5

Urrutizkiñak: 761814 - 761128

BERGARA

Ona emen Gipuzkoa'ko Bertsolarien Txapelketan aparte artu zutenak: Goian, ezkerretik eskubira: Garmendia, Gorrotxategi, Muñoa, Etxeberria, Lizaso. Beeran, ezkerretik eskubira: Zabala, Aizpurua, Zendoya ta Intxausti.

Garmendia ta Gorrotxategi'kin izketan

Gipuzkoa'ko Bertsolari-Txapelketan ondoren, nagusi gelditu ziranekin itzegiteko zoria izan genduan. Lenbizi, Gorrotxategi'rekin topo egin genduan eta Bergara'ko auzo dan Osintxuko seme onek gure galderrei erantzun egokia eman zien:

Arratsaldeko bigarren zatian, zori makurra izan du ta onek erasan egin dio. Lenengo zatian txapelaren ondoren tajuz zijoan, baiña bigarren aldian berakada aundia izan zuan, ala bearez.

—Zenbat urte? —galdetzen diogu. —Ogei ta bi, ta lester soldaduz karako deiazen zai.

Ba-dakigu joka-lekuko giroak kalte egin ziona, ta bere jardunaren inguru galdezka eraso diogu:

—Beste lan egietako gai batzuek

Bergara'ko Gorrotxategi Txapeldunaren urrengo bertso kantatzen.

aukeratu ba-lira, mesede aundia izango nuan, dio berak.

—Noiz asi ziñan onelako leiaketetan?

—Amazazpi urtedun nintzala.

—Ta bertso-zaletasuna noizkoa dezu?

—Jaio nintzan ezkerokoa.

—Gaurko saiaketa ontan, zori ona ala okerra izan dezu?

—Oso makurra. Gaia oso zaila nuan. Gaiñera gaur egun zekenak galdu nau. Ontan, gorabera aundiak izan oi ditut.

—Maikoen erabakia ontzat ematen al-dezu?

—Oso ontzat.

—Ze gai dituzu errezenak?

—Gai zabalak ditut gogokoan. Gaiak izan dezala bere aria luzea, nere barruko sentipena artan maitu dedin.

—Jendeak bildurtu ala poztu egin zaitu?

—Poztu ta puztu.

—Zerk arrotzen zaitu geiago: jendearen konpormidadeak ala zugen dezun usteak?

—Jendearen konpormidadeak.

—Ba aldezu asmorik zure bertso-jardunen inguru?

—Bai, orixe. Nik bertsolaritzari indar berria txertatzeko gogo bizia det, eta gazte-gaiak erabiltzeko gogo bizitan nago.

Urrengo izketaldia Garmendia'rekin izan genduan. Etzan erreza arkitzeko. Bere lagunak eta aize-emalleak, etzioten pakerik ematen. Ardalla artatik atera ta asi giñan galdezka gure txapeldunari:

—Pozik zure garaipen onekin?

—Oso pozik, ala ere!

—Ta zenbat urte, zure buru-soillak nastu ez gaitzan?

—Kristo'ren urteak, ain zuzen ere.

—Noiz atera ziñan lenengo aldiz jende aurrera bertsotan?

—Erriko plazan, luistarren jai batean.

—Beti zaletasun aundia izan al-dezu?

—Nere akordu guzian.

—Zori ona izan al-dezu gaurko lanean?

—Zori egundokoa ta sasoia izan ditut lagun.

—Ze gai dituzu atsegiñenak?

—Sentimentu ta sakontasunez jantziak. Teatrotarako, gai arifak eta parre eragitekoak.

—Gaurko gaiak errezak al-ziran?

—Puntu gozoak eta aisa buelta artzekoak eman dizkigute.

—Giroak asko laguntzen al-dizu?

—Goizean asko kosta zait giroa artzen. Arratsaldean bero-bero ta puntuan jarri naiz.

—Zerk laguntzen dizu geien?

—Jendearen txaloak. Ta au beti.

—Zerk erakartzen zaitu onelako leiaketetara?

—Zaletasunak geien. Bertsorik kantatuko ezpanu, gaixotu egingo nintzake.

—Maikoen artean gazteago liraken baten-batzuek egoki etorriko al-lirake?

—Norbaizuek ederki etorriko lirake.

Onenbestekin, agur egin diogu. Lagunak zai ditu. Guk ere aldegin bearra degu. Berriro Donostia'n entzuteko gogo bizitan utzi gaitu. Egun aretan ere, zoririk onena opa diogu.

BERTSO-ZALE

EUSKAL JAKINTZA BERGARA'N

(1'garren orrialdetik)

sortzen danean ameslari, biotz aundi, eta eusten dakiana, erri ori bide onetik dijoana ezin ukatu.

Bergara dute amets gazte auk: Begara osoa.

Bergara euskal erri da. Euskera, ortaraz, euskal oiturak, kantak, dantzak... ori dana izan bear amets. Eta orrela dituzte.

Euskera ez da erri baten nortasuna; baiña bai ezaugarriarik onena. Euskerarik gabe ez dakit zer izango litzaken euskal erria. Ez da, beraz, arritzekoa gazte auen ametsik be-roena euskera izatea.

Gauza auk, ondo izatea nai ba' dogu, bere «planifikazioa» bear dute. Eta «planifikazio» au, geienetan oi danez, udazken-negurako da.

Itzaldiak, billerak, kursilloak, antzerkiak, dantza taldeak, kantari taldeak, dana dago beren asmoetan.

Orain arte beren esku artu dituzten gauzetan erakutsi dute bere trebetasuna. Buruz jokatzan dakitela erakutsi digite.

Oraingo ontan ere espero degu gauzak egoki egitea.

Ez naiz gazte; bai gazte zale; ta bai gazteartean urte asko ibillia ere. Eta gazteak gauza gogoz artzen duanean aurrera egiten daki.

Bergara'ko gaztediari auxa esango nioke:

Ikasi ta izan.

Ikasi... okasioa izango dezute ta.

Ikasi... buruz jantziak izan bear dezute ta.

Ikasi... gizonaren egintzak burutik etorri bear dute ta.

Eta...

Izan... ikasitakoak agintzen dizutena.

Izan... gizon.

Izan... euskaldun.

BERGARA'KO LANGINTZAK

Auzo-erritakoek elkarri jarri izan dizkieten izengoitieri gagozkiola, len erabili oi ziran eta orain darabilzkigunen arteko alde ageri-agerian dago. Lengo aiek izakerazko bereizkuntzaren bat nabarmendu oi zuten, eta orain berriz, gaurko industri-giroak dakarrela, erri bakoitzeko langintzak ditugu geinetan izengoition oñarri. Orrelaxe, paketsuegi giñalako edo len "saldamutil" giñan bergaratarrak "mahonero" biurtu gataizkizue oraingoan.

Bergara'ko langintzei buruz dazkigun lenbiziko berriak amabostgarren gizaldiko azken-urtetakoak ditugu, Simancas'eko artxiboan ikusi bai-diteke Bergara'ko San Pedro'n 1497'garreneko Uztailaren 7'garrenean gure erriko oialgiñak onartutako araudiari Errege Katolikoek baietza ematen dioteneko agiria.

Urrengo gizaldietan gure errian lantzen ziran gaiak erabat bestelako ditugu; auxa idazten zion, adibidez, Juan Zumarraga Mexiko'ko Arzobispoak bere illoba Santxo Garzia'ri: "Bergara'n mokorik gabeko labanak egin-arazi bear zenitukela deritzat, ez aundiak, arra-betekoak baizik, eta bai idaz-tresnontzako kutxatillak ere, an onak egiten bai-dituzte...". Eta Bergara'ko sei dozena labana aundi, erditsuko ta txiki zeramatzian 1554'garrenean Tierra Firme'ra Alonso de Quiros merkataria sebillarrak ere.

Garibay mondragoar ospetsuak 1571'garrenean Anberes'en argitaratutako "Compendio Historial" famatuan berriz onela zion: "... zenbait iski-llo mota, bai babes-iskillo ta bai eraso-iskillo... ta bereziki arkazuzak, mosketeak, bersoak eta beste inun baño geiago Mondragoe'n eta Bergara'n egiten diran beste su-iskillo batzuk". Eta gero: "...oso ezpata onak, alfan-jeak, aiotzak eta beste zenbait iski-llo, labana ta oieri dagozkien tresna txukunak, Tolosa'n eta Bergara'n". Bitartean lengo oialgintza, bear bada erabat galdu ez bazan ere, burni-lan oien aldean garrantzirik gabeko zala esan diteke, eta bai luzaroan gutxi ortan irauan ere, "Amigos del País" el-kartekoek 1776'garrenean egindako batzarraren agiritetik darionez, eunte¹ gi-lana aipatzen dutenean urri ta zakartzat jotzen bai-dute. Izango ziran noski, Kapaña izengoitiak erakusten duanez, artilezko jantzi-gaiak egiten zituztenak, bañan amabostgarren gizaldiko oialgintza ura galdu, eta gure erriko euntegiak etxetarako euna besterik ez zutela eioko pentsa genezake. Euskalerri osokoak egiten zuten bezelatsu, Bergara'ko neska ezkongaiak liñu-sail berezi bat landuko zuten noski, aria etxean irun ondoren eiotezko euleari eraman eta ezkontzarako bear zituztenak gertatzeko.

Bergara'ko lenbiziko lantegia 1846'garren urtean asi zan, "Frois, Silva, Blanc y Cia". elkarteak eraikita, eta Urteaga'ko San Antonio'ko errota za-rreko urez baliatzen zala. Orra len etxeko lan zana, eulearena alegia, fa-brika-lan biurtu, eta ordukoak ditugu seguraski Bergara'ko emakumeak kantatzen zituzten bertso oiek:

Asten danean fabrika
Lenengo nere tunika...

etxean ziardutenean ori bai-zan ain zuzen ere, ill-jantzia gertatzea, ezkon-berriaren andratoko lenbiziko lana.

Caro Baroja'k dionez, garai artantxe asi zan Billabona'koak ere emen-goaren eragilleak berak izan zituan sortzaille, Portugal'eko jatorriko ta Baiona'n bizi ziran judu batzuk tarteko. Ba diteke 1834'garrenean Baiona'ko Saint Esprit auzoan jaiotako David Poll de Silva musikariaren sendi-ko izatea.

Nolanai ere, eta arrezkero sortu diran beste langintza motak gorabe-ra, Baiona'ko judu aiek jarritakoak ekarri dio Bergara'ri alde ortatik in-guruko errien artean daukan nortasun berezia ta eibartarrak armagin eta soraluzetarrak tornillogin diran bezelatsu, oraingo bergaratarrak "saldamutil" izateaz aztu ta mahoegin, "mahonero" biurtu izatea.

J. O.

1.896

1.967

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure
-PRESTAMEN SERBITZARITZA"z (Servicio de Préstamos)
balta zaituz.

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberria —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakinbidean jarri zaituz Donostia'ko gure
ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

Leidor zinean, jendetza pilla bertsolaria entzuteko prest. Ba-da gogoia oraindik bertso-zale Gipuzkoa'n.

